

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Færder nasjonalparkstyre		22.05.23

Vedtak - Færder nasjonalpark - 132/1 - Østre Bolæren - bruksendring av militært stridsanlegg - tilbakeføre fasade

Forslag til vedtak

Færder nasjonalparkstyre gir Tønsberg Forsvarsforening tillatelse til mindre fasadeendring på militært stridsanlegg øst på Østre Bolæren, og til bruksendring av deler av fjellanlegg. Tillatelsen gis i henhold til verneforskriftens § 3, pkt. 1.3.a: Ombygging og mindre utvidelser samt bruksendring av eksisterende bygninger og 1.3.b: Tilbakeføring av bygninger og anlegg til et tidligere dokumentert utseende.

Tillatelsen gis på følgende vilkår:

- Tillatelsen for gjennomføring av tiltaket gjelder til 31.12.2024
- Fjerning av sement (endring av fasade) skal ikke utføres i perioden 15.4-1.8, av hensyn til hekkende sjøfugl og friluftsliv. Gjelder også øvrig aktivitet med høyt støynivå
- Deponering av fjernet sement skal skje utenfor Færder nasjonalpark og på etablert/godkjent søppeldeponi
- Transport på gammel veitrase med delvis eng-preg, skal skje skånsomt. Det bør utføres færrest mulig transporter av hensyn til slitasje
- Tiltaket skal dokumenteres med før-etter bilder
- Forvaltningen ønsker tilbakemelding når tiltaket er gjennomført

Klageadgang:

Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet. Klagefristen vil være tre uker etter at vedtaket er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom nasjonalparkstyret.

Bakgrunn

Færder kommune har oversendt søknad fra Tønsberg Forsvarsforening ang. bruksendring og tilbakeføring av fasade av militært stridsanlegg på Østre Bolæren – Færder nasjonalpark. En del av et tidligere militært stridsanlegg søkes bruksendret til utstillingslokale for publikum der to av fire kanoner ønskes vist igjen (tilbakeføring av fasade). Tiltaket omfatter et fjellanlegg som tidligere var et militært bunkersanlegg.

Utdrag fra Færder kommune foreløpig vurdering:

Tiltaket er i sin helhet plassert i et område avsatt til LNF og deler av tiltaket (fasade nord-øst og deler av innvendige rom) ligger i 100-metersbelte. Vedlagt situasjonskart viser tiltakets plassering på øya med inntegnet innvendige rom under fjellet.

Det vil bli foretatt tiltak for å øke brannsikkerhet og inneklima (nytt ventilasjonsanlegg). Dette vil ikke innebære tiltak på selve anlegget, men bestå i rydding av området, fjerning av brannfarlige materialer, rekonstruksjon av betongarmerte dører og gasstette dører mm.

Tiltaket vil i tillegg innebære tilbakeføring av fasade – fjerning av betong rundt de to kanonene mot nord-øst som ble murt igjen da anlegget ble lagt ned. Ansvarlig søker opplyser at estetisk sett vil kanonbatteriet fremstå i sin originale form etter tiltaket. Dette vil være eneste endring som vil være synlig fra utsiden og dette innebærer ikke terrengendring.

Videre (utdrag):

Vurderinger:

Nabomerknader:

Tiltaket ble ikke nabovarslet da det ikke finnes noen naboeiendommer.

Forholdet til naturmangfoldloven (nml):

Naturmangfoldloven §§ 8 til 12 skal legges til grunn som retningslinjer ved behandling av byggesaker. Det er registrert viktige naturtyper og rødlistearter i det aktuelle området ift. kommunens kartløsning. Imidlertid er disse artene markert lenger vekk fra fasaden som skal endres og fra inngangen til selve anlegget som søkes bruksendret.

Det er en type av karplanter Nikkesmelle som er kategorisert som «nær trua art» som er observert 16.06.2022. Plasseringen på kartet viser at det er minst 28 meter avstand mellom funnet og kanoner som søkes gjenåpnet (inklusive 10 meter unøyaktighet).

Det er ikke påvist noen negative konsekvenser for naturmangfoldet. Kravet i § 8 er dermed oppfylt og det anses ikke som nødvendig med en vurdering knyttet til §§ 9-12. Hensynet til naturmangfoldloven anses som ivaretatt

Estetikk og arkitektur:

Virksomhetsleder for byggesak og geodata mener tiltaket har tilstrekkelig god arkitektonisk utforming, og gode visuelle kvaliteter i seg selv og i forhold til sin funksjon, bygde og naturlige omgivelser og plassering.

Vesentlig tilsidesettelse av byggeforbudet i 100-metersbeltet og LNF-formålet

Hvis tiltakene vesentlig tilsidesetter strandsonehensynene, kan ikke kommunen innvilge dispensasjon jfr. pbl. § 19-2 annet ledd første punktum.

Plan- og bygningslovens § 19-2 peker på at hensynene bak bestemmelsen det dispenseres fra ikke kan være «vesentlig tilsidesatt». Det er følgelig en viss terskel før vilkåret er oppfylt, og kommunen er avskåret fra å kunne innvilge dispensasjon.

I dette tilfellet er det snakk om innvendig bruksendring og tilbakeføring av fasade. Ytterligere nedbygging av området søkes ikke om. I tillegg vises det til at det er tale om et tidligere militært anlegg som ligger under bakken. En bruksendring vil ikke påvirke friluftsliv eller natur utover at antall besøkende vil kunne øke. Derimot vil tilbakeføring av fasade kunne påvirke naturen. Inngrep i fasade er i begrenset omfang der ca. 10 cm tykt betong rundt de to kanonene i fasade nord-øst blir fjernet.

Kommunen anser dette som en mindre fasadeendring som går under unntaket i §1-8.

Virksomhetsleder for byggesak og geodata er av den oppfatning at hensynet bak byggeforbudet i strandsonen og LNF-formålet ikke vesentlig tilsidesettes.

Utdrag fra følgebrev fra tiltakshaver:

1. Anlegget

Anlegget består av et ca. 1700 m2 tidligere militært stridsanlegg. Anlegget ble påbegynt i 1917 i forbindelse med etableringen Bolærne fort som del av Midtsperingen Bolærne - R a u y. Anlegget har i perioden fra etableringen og frem til nedleggelsen i 2002 (Stortingsvedtak) og frigitt av forsvaret, gjennomgått flere utbygginger/forsterkninger. Den største var i 1957-59, hvor hele anlegget ble oppgradert og forsterket, og ble gjort gasstett og atomsikkert. Inne i anlegget ble det også bygget forlegninger for befal og soldater, kjøkken, spisesal, sanitetsavdeling, toalett, samt nødvendige funksjoner for ledelse av fortet i strid. Det er også fire kanonstillinger med direkte tilgang til fjellanlegget. Ved nedleggelsen ble alt inventar fjernet og anlegget murt igjen. Forsterkningene og utbyggingene ble gjort som følge

av den prioritet som fortet hadde under den kalde krigen. Osloffjorden hadde betegnelsen som et av de avgjørende områdene for forsvarskampen i Norge. Alle stridsanleggene i tidligere Østlandet sjøforsvarsdistrikt var viktige elementer i denne sammenheng, men i særdeleshet var Bolærne fort det. Det er nesten 100 års lokal militær historie som har sitt utspring på Østre Bolæren.

2. Formidling av militær historie

Denne historien har Tønsberg forsvarsforening påtatt seg å formidle gjennom guiding av grupper, dagsturister og skoleelever. Foreningen har også etablert et lokalt museum som også formidler historien. Foreningen har også avtale med Færder kommune (eier) om eksklusiv rett til å formidle den militære historie via guiding og museumsvirksomhet, som også inkluderer hoved fjellanlegget. De tre 75 mm kanonene ble i sin tid fredet som del av Den kalde krigens kulturarv. To kanoner ble tømt for inventar, men kanonrør med tårn er synlig på øya. Den tredje er beholdt helt intakt, samt en målestasjon (radar, I V, laser). Disse objektene brukes ved guiding. Tønsberg forsvarsforening hadde en tilsynsavtale med Forsvarsbygg for disse anleggene. Da Færder kommune overtok anleggene er denne avtalen videreført mellom foreningen og kommunen.

For å kunne formidle den totale militære historien er det nødvendig at det formidles hvorledes et komplett stridsanlegg av denne typen «ser ut innvendig». Foreningen tar med denne søknad om bruksendring initiativet til å kunne åpne opp deler av anlegget, ca. 600 m², slik at publikum kan bli tatt med inn i anlegget og med selvsyn se hva anlegget inneholder. Besøk i anlegget har i alle år foreningen har guidet publikum vært sterkt etterspurt.

Hele hovedanlegget er under bakkenivå, og etter frigivingen av øya fra forsvaret ligger det i LNF området. På alle synlige objekter/deler av objekter har foreningen i samarbeid med Nasjonalparken montert skilt som forteller hva objektet var og bruk. Publikum som vandrer på egen hånd for et lite innblikk i fortets historie.

3. Om tiltaket

Tiltaket omfatter gjenåpning av deler av fjellanlegget, ca. 600 m². Anlegget skal anvendes for omvisning og formidling av militær historie for publikum. Anlegget vil være tilgjengelig for publikum organisert i grupper med guid/ledsager i regi av foreningen. Utenom omvisninger vil anlegget være låst og ikke tilgjengelig for publikum. Omvisningen i anlegget vil vare fra 20- 30 min og antall publikum vil variere, men ikke overstige 20- 25. Ingen deler av anlegget skal anvendes for varig opphold.

Tønsberg forsvarsforening ønsker at anlegget skal fremstå mest mulig autentisk bygningsmessig sett, slik det var når det var i bruk av forsvaret. Da alt av inventar er fjernet vil det selvfølgelig bli vanskelig å gjenskape anlegget slik det var når det var i bruk. Imidlertid vil en ved bruk av bla.visuelle hjelpemidler fortelle hvordan anlegget fungerte.

Ved nedleggelsen av fortet ble de fire kanonene som er tilknyttet anlegget murt igjen på utsiden, slik at kun deler av kanonrøret er synbart. For helhetens skyld er det nødvendig å fjerne denne betongkappen (10 cm tykk betong på ca. 4 m²). Selve kanonen er intakt og tilgjengelig fra hovedanlegget. Kanonene vil også renoveres/males mv slik at de fremstår autentisk. I første omgang vil kanon nr. 4 med standplass bli renovert innvendig, deretter kanon 3 og 2. Kan nr. 1 vil ikke bli renovert, da den vil ligge utenfor det området som søkes gjenåpnet.

Det er gjort en prosjektering for brannkonsept (Norconsult) og dette vil bli gjennomført iht. pålagte krav. Samme forhold gjelder ventilasjon/inneklima (GK Carlsen).

4. Søknaden

Grad av utnytting

I søknaden er det ikke beregnet grad av utnytting da en er ukjent med hvilke beregningsregler og definisjoner kommunen vil forholde seg til med anlegget, da det formelt sett ikke eksisterer pt. Sett i forhold til totalarealet av fjellanlegget (ca beregnet) settes grad av utnyttelse til ca. 36 % Fjellanlegget er definert med en etasje. Anlegget har to tunneler hvor anleggets fasiliteter er bygget/anlagt. Det er således nivå forskjell på flere meter fra inngangen til innerste del av anlegget. Det er imidlertid ingen rom i horisontalplanet over hverandre.

Romplan

Det er utarbeidet romplan i to versjoner. En som viser hva arealene ble benyttet til av forsvaret, og en hva arealene skal benyttes til etter bruksendring.

Besøksarealene omfatter hoved tunnel, kanon(er) med standplass og et infosenter. Infosenter skal inneholde bilder/tekst/visuelt som viser stridsanlegget i funksjon som del av formidlingen. Ved

inngangen til anlegget vil det bli etablert et «teknisk rom» for styring av elektrisitet, brannalarm/rmningsplan, kommunikasjon og nødvendige hjelpemidler ifm. guiding/besøk i anlegget. Det skal ikke lagres materiell i anlegget, med unntak av materiell som er nødvendig for infosenter og formidlingen. Varig opphold for personell vil ikke være tillatt.

Utdrag fra «søknad om dispensasjoner tiltak åpning av hovedfjellanlegget på Østre Bolæren»

Utdrag:

2. Deler av tiltaket ligger i LNF området

Mesteparten av anlegget ligger i LNF området. Anvendelsen av anlegget til formidling av lokal militærhistorie/kulturell virksomhet er således ikke i samsvar med arealformålet. Det søkes derfor om dispensasjon fra regelverket.

Det er her tale om et gammelt militært stridsanlegg, som ligger under bakken. En bruksendring vil ikke påvirke friluftsliv, natur og landbruk utover at antall besøkende vil kunne øke. Hensynet bak formålet med LNF er derfor ikke vesentlig tilsidesatt.

På Østre Bolæren står det mange gamle bygninger som ikke er matrikkelført. Dette fordi de ble oppført av Forsvaret, som har vært unntatt plan- og bygningsregler. Det må anses som viktig at bygget blir omsøkt og riktig registrert i matrikkelen. I tillegg skal Tønsberg forsvarsforening drive opplysende og bevarende arbeid som er til stor fordel for samfunnet. Det anføres at fordelene med å innvilge dispensasjon er klart større enn ulempene.

Videre utdrag:

Kap. 5 Grad av utnyttelse

Hele fjellanlegget er på ca. 1700m² og under bakkenivå. Det planlegges å åpne opp ca. 600 m², som tilsvarer ca. 36 %. Dette tilfredsstiller § 5-1 t i l § 5-5. Øvrige punkter ikke relevant

Kap. 9 Ytre miljø

Ikke relevant da hele anlegget er i fjell

Håndtering av avfall i h t § 9-6 ivaretas av øyas avfallshåndtering. Resten av punktene er ikke relevant.

Det søkes derfor om fritak for kap. 9

Kap. 15 Installasjoner og anlegg Omhandler, varme, kjøle, vann og avløp, vannforsyning. Fjellanlegget vil ikke ha noen av disse innretningene. Det søkes om fritak fra hele kap. 15

Søknad om dispensasjon fra Kommuneplanens arealdel 2015-2027 5 9

Anlegget i sin helhet er under bakkenivå, og tiltaket vil innebære små endringer fra dagens situasjon. Da anlegget ble lagt ned ble alle innganger murt igjen så også for alle fire kanoner som bildet under. Tiltaket innebærer fjerning av betong rundt de fire kanonene mot øst. Estetisk vil kanonbatteriet fremstå i sin originale form etter tiltaket. Dette viser eneste endring i «fasaden» av anlegget.

Dagens situasjon med betongkappe

Etter tiltaket i original form

Plantegning med angivelse av rom relatert til bilder med angivelse Av takhøyde, samt markering av rom som ikke skal åpnes

Videre utdrag:

3. Toalettforhold, rullestolbrukere

Som anført i søknaden er tilgang på vann ikke tilgjengelig i anlegget, da tilførsel og avløp er avstengt. Toaletter er tilgjengelig i administrasjonsbygget/museets resepsjon, samt toaletter montert på øya og driftet av kommunen.

Tilgjengeligheten til anlegget kan økes for rullestolbrukere ved at det monteres ramper, men vil begrenses av dørbredden som er 80 cm.

4. Fasadeendring

Fjerning av betongkappe for kanonene gjøres kun for kan 4 og 3 i første omgang, og vil utgjøre en «fasadeendring», i realiteten bringe tilbake opprinnelig fasade. Etter det en kan se vil dette arbeidet ikke påvirke der hvor rødlistede arter er avmerket på kartet. Disse er etter det en kan se heller ikke avmerket i terrenget med skilt.

Fasadeendring (fjerning av betongkappe) vil skje på østsiden av avmerket vei, ca 25 m rett ned av veien. En rødlistet art er avmerket på kartet ved veiens vestsida, og kommer ikke i konflikt med arbeidet. Ved å sammenholde Situasjonsskart (vedlegg D2 og vedlegg B 3 Dispensasjonssøknad) og kart med avmerket rødlistede arter fremkommer de som utenfor det området som betongsaging vil bli gjort. Imidlertid vil en merke av området/arten slik at den avskjermes. En kan ikke finne arten avmerket i terrenget.

5. Bygnings/rivnings avfall

Hele anlegget ble tømt da anlegget ble lagt ned. Øyas avfallssystem vil nyttes.

Situasjonsskart Fjellanlegg Østre Bolærne

Kart med 100-meters belte

Grunnlaget for avgjørelsen

Søknaden er vurdert i samsvar med verneforskriften for Færder nasjonalpark. Færder nasjonalparkstyre er forvaltningsmyndighet for Færder nasjonalpark.

Verneforskriftens § 3: *I nasjonalparken skal ingen varig påvirkning av naturmiljø eller kulturminner finne sted, med mindre slik påvirkning er en forutsetning for å ivareta verneformålet.* Færder nasjonalpark er vernet mot inngrep av enhver art i § 3, pkt. 1.1.

Opplistingen i pkt 1.1 er likevel ikke til hinder for:

§ 3, pkt 1.3: **Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi tillatelse til:**

1.3.a: Ombygging og mindre utvidelser samt bruksendring av eksisterende bygninger.

1.3.b: Tilbakeføring av bygninger og anlegg til et tidligere dokumentert utseende.

Søknaden vil derfor bli vurdert etter § 3, pkt. 1.3 a og § 3, pkt. 1.3.b.

I henhold til naturmangfoldlovens § 7 skal de miljørettslige prinsippene i §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet.

Vurdering

Formålet med opprettelsen av Færder nasjonalpark er å bevare et større naturområde med representative økosystemer ved kysten i ytre Oslofjord med særlig vekt på landskap, naturtyper, arter og geologiske forekomster på land og i sjø og som er uten tyngre naturinngrep.

Formålet med nasjonalparken er videre å ta vare på (utdrag):

- *Representative økosystemer med variasjonsbredden i naturmangfold, herunder arter, bestander, naturtyper, geologi og økologiske prosesser*
- *Det opprinnelige skjærgårdslandskapet og det marine miljøet, herunder kulturminnene på land og i sjø*
- *Et undersjøisk landskap med variert bunntopografi og med stor variasjon i marine naturtyper herunder ålegraseng, større tareskog, bløtbunnsområder i strandsonen og skjellsandområder*
- *Viktige naturtyper som kystfuruskog, rik sumpskog og edelløvsog, strandenger og strandsumper på østre del av Sandø og Mellom Bolæren*
- *En lite påvirket kystskog på Vestre Bolæren, som viser en stor grad av variasjon i utforming og artssammensetning*
- *Leveområder for flere truede arter herunder kammarimjelle, kjempestarr og flatøsters*

Allmenheten skal gis anledning til uforstyrret opplevelse av naturen gjennom utøvelse av naturvennlig og enkelt friluftsliv, med liten grad av teknisk tilrettelegging.

Tiltaket som omsøkes innebærer tilbakeføring av fasade, dvs. fjerning av betong rundt de to kanonene mot nord-øst som ble murt igjen da anlegget ble lagt ned. Søker opplyser i sin beskrivelse at estetisk sett vil kanonbatteriet fremstå i sin originale form etter tiltaket. Dette vil være eneste endring som vil være synlig fra utsiden. Tiltaket innebærer ikke terrengendring. Tiltaket omfatter også bruksendring av deler av fjellanlegget.

Fjerning av betong og deponering av denne kan vurderes å utgjøre en trussel for verneverdiene. Større redskap kan sette kjørespor i terrenget. Det forutsettes imidlertid at eksisterende infrastruktur benyttes, og at eventuelle kjørespor utbedres av tiltakshaver. Ifølge tiltakshaver skal sement fjernes manuelt, og ingen større maskiner skal inn på området. Betong skal hentes ut med traktor. Området der tiltaket planlegges utført er delvis grusbeltet med innslag av større stein. Det fører en enkel anleggsvei ned til kanonene. Området er nylig basiskartlagt etter Miljødirektoratets NiN instruks og beskriver anleggsveien og området foran kanonene som «ny løs fastmark (asfalt, løs betong o.l.)», deler av området som hardt, sterkt endre fastmark og løs sterkt endret fastmark og eng-liknende sterkt endret fastmark. Naturbase viser at arten nikkesmelle (Nær Truet) er registrert på oversiden av tiltaket (vest for tiltaket). Arten vårsalat (NT) er registrert syd for tiltaket. Øvrige registreringer på øya viser at øya har et stort arts mangfold.

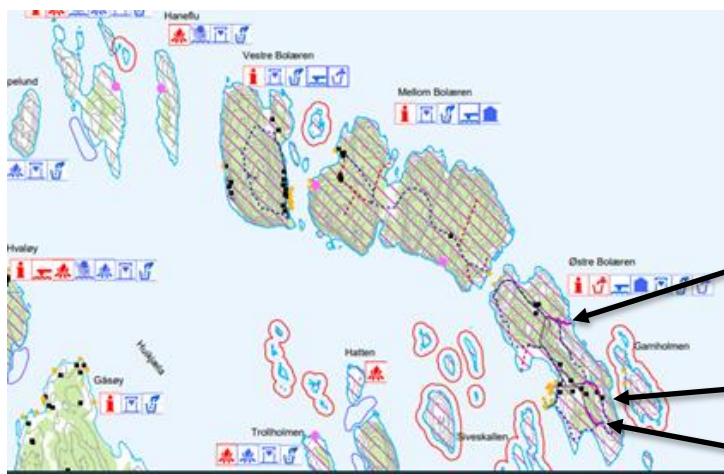
Holmen sydøst for tiltaksområdet er sjøfuglreservat med hekkende sjøfugl. Sjøfugl er sårbare for forstyrrelser i hekkeperioden og holmen har derfor ilandstigningsforbud i perioden 15.4. til 15.7. I denne perioden bør ikke støyende arbeid som kan virke forstyrrende, utføres. Juli måned er i tillegg en måned med stor båtutferd og besøk i området. Det anbefales derfor ikke støyende arbeid utført i juli av hensyn til friluftslivet og besøkende.

Tilbakeføring av fasade og guiding inne i anlegget, vil kunne føre til økt besøk og dermed økt belastning på naturverdiene. Det vurderes imidlertid at tiltakshaver har forståelse for verneverdiene og at guiding vil foregå på etablert infrastruktur og stier. Det bør opplyses om at guiding foregår i Færder nasjonalpark, og at naturverdier må hensyntas. Det bør utvises generell aktsomhet ved aktivitet i Færder nasjonalpark.

En del av formålet til Færder nasjonalpark er også å ta vare på kulturminner på land og i sjø. Tiltakshaver skriver i sin søknad at de ønsker mest mulig autentisk preg, for å kunne formidle historien på en troverdig måte.

Tilbakeføring av fasade til sin originale form kan hevdes å ivare ta den kalde krigens kulturarv, og gi et mer autentisk bilde av tidligere tiders forsvar.

Tiltaket krever ikke dispensasjon etter § 3, pkt. 6 forbud mot motorferdsel, tiltaket vurderes å komme inn under § 3, punkt 6.3 d: *Motorferdsel på veier i sone A og C som er godkjent for dette i forvaltningsplanen, er tillatt. (Ref. vedlegg 5: Skiltinfpplan, temakart brukerinteressser og tabelloversikt friluftslivstiltak).*

Figur 1
Veier godkjent for
motorferdsel etter § 3 pkt.
6.3.d

Det vurderes at eventuelle maskiner ikke vil utgjøre nevneverdig trussel mot verneverdiene, såfremt eksisterende infrastruktur og tillatte veier benyttes, se figur 1, og at eventuelle maskiner er av en slik størrelse og utforming som setter minst mulig avtrykk.

Det anbefales imidlertid at tiltaket gjennomføres på tørr mark. All fjernet betong må tas ut av Færder nasjonalpark og deponeres på godkjent avfallsdeponi.

Nasjonalparkforvaltningen forutsetter at det har vært dialog med kulturminnemyndighetene og at de ikke har motforestillinger til tiltaket.

Naturmangfoldloven §§ 8-12

§ 8 – Kunnskapsgrunnlaget. Kunnskapen om området og tiltakets påvirkning vurderes godt nok opplyst. Øya har mange naturkvaliteter og et stort naturmangfold og inngår i Færder nasjonalpark. Arten nikkesmelle (NT) er registrert i nærheten, men utenfor tiltaksområdet i henhold til søknaden. Tiltaket vurderes godt beskrevet.

§ 9 – Førre-var-prinsippet. Kunnskapsgrunnlaget ansees ivarettatt, og førre-var-prinsippet kommer i liten grad til anvendelse. Det er imidlertid vurdert, og med en oppfordring til tiltakshaver om å begrense motorisert ferdsel i tilknytning til tiltaket, samt å utvise generell aktsomhet.

§ 10 – Økosystemtilnærming og samlet belastning. Tiltaket vurderes å være av mindre omfang, og i liten grad virke forstyrrende eller ødeleggende for økosystemene. Det er ikke kjent med andre tiltak som kan

påvirke naturverdiene i samme område og den samlede belastning vurderes derfor som liten. Økt aktivitet som følge av tiltaket, vil benytte eksisterende infrastruktur.

§ 11 – Kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver. Tiltaket vurderes ikke å vesentlig forringe naturverdier. I den grad det blir påviselige kjørespor plikter tiltakshaver å utbedre disse

§ 12 – Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder. Tiltakshaver oppfordres til å at det skal benyttes utstyr som setter minst mulig avtrykk. Tiltakshaver har ikke fått begrensning på antall kjøreturer, men bedt om å vurdere omfanget.

Konklusjon

Færder nasjonalparkstyre gir Tønsberg Forsvarsforening tillatelse til mindre fasadeendring på militært stridsanlegg øst på Østre Bolæren, og til bruksendring av deler av fjellanlegg. Tillatelsen gis i henhold til verneforskriftens § 3,

pkt. 1.3.a: Ombygging og mindre utvidelser samt bruksendring av eksisterende bygninger og
1.3.b: Tilbakeføring av bygninger og anlegg til et tidligere dokumentert utseende.

Tillatelsen gis på følgende vilkår:

- Tillatelsen for gjennomføring av tiltaket gjelder til 31.12.2024
- Fjerning av sement (endring av fasade) skal ikke utføres i perioden 15.4-1.8, av hensyn til hekkende sjøfugl og friluftsliv. Gjelder også øvrig aktivitet med høyt støynivå
- Deponering av fjernet sement skal skje utenfor Færder nasjonalpark og på etablert/godkjent søppeldeponi
- Transport på gammel veitrase med delvis eng-preg, skal skje skånsomt. Det bør utføres færrest mulig transporter av hensyn til slitasje
- Tiltaket skal dokumenteres med før-etter bilder
- Forvaltningen ønsker tilbakemelding når tiltaket er gjennomført

Klageadgang:

Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet. Klagefristen vil være tre uker etter at vedtaket er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom nasjonalparkstyret.

Vedlegg: Komplette søknad

Kopi til:
Statsforvalteren i Vestfold og Telemark
Vestfold og Telemark fylkeskommune
Færder kommune
FNF Vestfold

Statsforvalteren i Vestfold Og Telemark
Postboks 2076
3103 TØNSBERG

Gbnr 132/1 - Østre Bolæren - Oversender søknad om bruksendring av militært stridsanlegg og tilbakeføring av fasade

Tiltak: Bruksendring
Byggested: Gbnr: 132/1 Østre Bolæren
Tiltakshaver: Tønsberg forsvarsforening ved Halvard Asperheim
Ansvarlig søker: Nøtterøy konsulenttenester Dørdal

Færder kommune har mottatt søknad om Bruksendring på gbnr. 132/1.

Søknaden er mottatt den 12.05.2022 og supplert 10.11.2022 og 22.02.2023.

Kortversjon

Saken gjelder dispensasjon og ettrinnsstillatelse for bruksendring og tilbakeføring av fasade på gbnr. 132/1 Østre Bolæren.

En del av et tidligere militært stridsanlegg søkes bruksendret til utstillingslokale for publikum der to av fire kanoner ønskes vist igjen (tilbakeføring av fasade). Tiltaket omfatter et fjellanlegg som tidligere var et militært bunkersanlegg.

Anlegget består av et ca. 1700 m². Inne i anlegget finnes det forlegninger for befal og soldater, kjøkken, spisesal, sanitetsavdeling, toalett, samt nødvendige funksjoner for ledelse av fortet i strid. Det er også fire kanonstillinger med direkte tilgang til fjellanlegget. Ved nedleggelsen ble alt inventar fjernet og anlegget murt igjen.

Tiltaket betinger dispensasjon fra:

- Kommuneplanens utfyllende bestemmelse pkt. 28 – Forbud mot tiltak som ikke er i samsvar med arealformålet LNF.
- § 1-8. Forbud mot tiltak mv. langs sjø og vassdrag

Det er ikke sendt ut nabovarsling da eiendommen omfatter hele øya, og det er Færder kommunen som er hjemmelshaver.

Anlegget ble bygget ifm. etableringen Bolærne fort som er del av Midtsperingen Bolærne - Rauy. Anlegget ble påbegynt i 1917 og har i perioden fra etableringen og frem til nedleggelsen i 2002 (Stortingsvedtak) og frigitt av forsvaret, gjennomgått flere utbygginger/forsterkninger. Den største var i 1957-59, hvor hele anlegget ble oppgradert og forsterket, og ble gjort gasstett og atomsikkert.

Virksomhetsleder for byggesak og geodata er av den oppfatning at dispensasjon bør innvilges og at det bør gis ettrinnsstillatelse som omsøkt. Dispensasjonsvilkårene i plan- og bygningsloven § 19-2 anses som oppfylt.

Innledning

Det søkes om å bruke/endre et tidligere militært stridsanlegg og tilbakeføre fasade (gjenåpne 2 kanoner lengst nord) på nord-øst side av anlegget.

Tidligere saksgang:

- 12.05.2022 ble det søkt om ettrinnstillatelse for bruksendring og tilbakeføring av fasade
- 10.11.2022, og 22.02.2023 ble innsendt søknad supplert.

Planstatus:

Eiendommen er delvis regulert og delvis uregulert. Tiltaket ligger i det uregulerte området som er avsatt til LNF i kommuneplanens arealdel med bestemmelser, vedtatt 31.01.2018. Det ligger også i 100-metersbeltet.

Dispensasjoner:

- Kommuneplanens utfyllende bestemmelse pkt. 28 – Forbud mot tiltak som ikke er i samsvar med arealformålet LNF.
- § 1-8. Forbud mot tiltak mv. langs sjø og vassdrag

Dispensasjonssøknad begrunnes med følgende (utdrag):

- *Mesteparten av anlegget ligger i LNF området. Anvendelsen av anlegget til formidling av lokal militærhistorie/kulturell virksomhet er således ikke i samsvar med arealformålet. Det søkes derfor om dispensasjon fra regelverket. Det er her tale om et gammelt militært stridsanlegg, som ligger under bakken. En bruksendring vil ikke påvirke friluftsliv, natur og landbruk utover at antall besøkende vil kunne øke. Hensynet bak formålet med LNF er derfor ikke vesentlig tilsidesatt.*
- *På Østre Bolæren står det mange gamle bygninger som ikke er matrikkelført. Dette fordi de ble oppført av Forsvaret, som har vært unntatt plan- og bygningsregler. Det må anses som viktig at bygget blir omsøkt og riktig registrert i matrikkelen. I tillegg skal Tønsberg forsvarsforening drive opplysende og bevarende arbeid som er til stor fordel for samfunnet. Det anføres at fordelene med å innvilge dispensasjon er klart større enn ulempene.*
- *Anlegget i sin helhet er under bakkenivå, og tiltaket vil innebære små endringer fra dagens situasjon. Da anlegget ble lagt ned ble alle innganger murt igjen så også for alle fire kanoner som bildet under. Tiltaket innebærer fjerning av betong rundt de fire kanonene mot øst. Estetisk vil kanonbatteriet fremstå i sin originale form etter tiltaket. Dette viser eneste endring i «fasaden» av anlegget.*

Om tiltaket:

Tiltaket består av to deler:

- bruksendring og åpning av ca. 600 m² innvendige rom i tidligere militært anlegg
- tilbakeføring av fasade nord-øst (åpning av 2 murte kanoner)

Anlegget ligger i sin helhet under bakkenivå, og er bygget som et atom- og gas sikret stridsanlegg av Forsvaret. Dette innebærer massive armerte betongskiller med betongarmerte dører. Rom i anlegget har gasstette dører i forbindelse med gasstetting og detonasjon. Alle dører i den delen av anlegget som søkes gjenåpnet vil bli behørig renoveret slik at de vil være fullt brukbare ifm. rømning mv.

Hele anlegget ble bygget iht. standarder for slike anlegg da det ble bygget. De rom i anlegget som ble anvendt som forlegning, kjøkken, spisesal og sanitære rom var tilfredsstilt til krav da det ble bygget. Disse rom søkes ikke gjenåpnet. Imidlertid er de rom/ tunneler hvor publikum vil oppholde seg ha en slik utforming at de tilfredsstiller brannsikkerhet og rømningsvei. Vedlagte bilder viser tunneler og kanonstandplasser hvor tak høyde er anført. Ingen rom i anlegget har lavere takhøyde enn 2,6 m.

Tiltaket er i sin helhet plassert i et område avsatt til LNF og deler av tiltaket (fasade nord-øst og deler av innvendige rom) ligger i 100-metersbelte. Vedlagt situasjonskart viser tiltakets plassering på øya med inntegnet innvendige rom under fjellet.

Det vil bli foretatt tiltak for å øke brannsikkerhet og inneklime (nytt ventilasjonsanlegg). Dette vil ikke innebære tiltak på selve anlegget, men bestå i rydding av området, fjerning av brannfarlige materialer, rekonstruksjon av betongarmerte dører og gasstette dører mm.

Tiltaket vil i tillegg innebære tilbakeføring av fasade – fjerning av betong rundt de to kanonene mot nord-øst som ble murt igjen da anlegget ble lagt ned. Ansvarlig søker opplyser at estetisk sett vil kanonbatteriet fremstå i sin originale form etter tiltaket. Dette vil være eneste endring som vil være synlig fra utsiden og dette innebærer ikke terrengendring.

Arealer:

Ikke av betydning for søknad om dispensasjon.

Høyder:

Ikke av betydning for søknad om dispensasjon.

Utnyttelsesgrad:

Ikke av betydning for søknad om dispensasjon.

Avstander:

Deler av tiltaket ligger i 100-metersbelte. Hele øya hører til én eiendom.

Nærmeste nabogrense: ingen.

Nærmeste bygning: ca. 130 meter.

Nabosamtykke:

Ikke relevant.

Vurderinger

Nabomerknader:

Tiltaket ble ikke nabovarslet da det ikke finnes noen naboeiendommer.

Forholdet til naturmangfoldloven (nml):

Naturmangfoldloven §§ 8 til 12 skal legges til grunn som retningslinjer ved behandling av byggesaker. Det er registrert viktige naturtyper og rødlistearter i det aktuelle området ift. kommunens kartløsning. Imidlertid er disse artene markert lenger vekk fra fasaden som skal endres og fra inngangen til selve anlegget som søkes bruksendret.

Det er en type av karplanter *Nikkesmelle* som er kategorisert som «nær trua art» som er observert 16.06.2022. Plasseringen på kartet viser at det er minst 28 meter avstand mellom funnet og kanoner som søkes gjenåpnet (inklusive 10 meter unøyaktighet).

Det er ikke påvist noen negative konsekvenser for naturmangfoldet. Kravet i § 8 er dermed oppfylt og det anses ikke som nødvendig med en vurdering knyttet til §§ 9-12. Hensynet til naturmangfoldloven anses som ivaretatt.

Estetikk og arkitektur:

Virksomhetsleder for byggesak og geodata mener tiltaket har tilstrekkelig god arkitektonisk utforming, og gode visuelle kvaliteter i seg selv og i forhold til sin funksjon, bygde og naturlige omgivelser og

plassering.

Dispensasjon etter plan- og bygningsloven (pbl):

Dispensasjon etter plan- og bygningsloven krever grunnlagt søknad. Kommunen kan gi dispensasjon hvis hensynene bak bestemmelsen det dispenseres fra ikke blir vesentlig tilsidesatt. I tillegg må fordelene ved å innvilge dispensasjon være klart større enn ulempene etter en helhetsvurdering. Begge vilkårene i pbl. § 19-2 må være oppfylt for at dispensasjoner kan innvilges.

Det blir vektlagt om det foreligger negativ uttalelse fra statlig eller regional fagmyndighet, dispensasjonens eventuelle konsekvenser for helse, miljø, sikkerhet og tilgjengelighet, og nasjonale rammer og mål.

Før det vurderes om vilkårene for dispensasjon er oppfylt, vil det redegjøres for hensynet bak bestemmelsene det dispenseres fra.

Hensynene bak kommuneplanen pkt. 28. bokstav a – forbud mot tiltak i LNF-område:

Av kommuneplanens punkt 28 bokstav a fremgår det at det i områder avsatt til LNF er forbud mot tiltak som er i strid med arealformålet landbruk-, natur- og friluftsliv. LNF-formålet er et arealformål som skal ivareta hensynet til landbruk, friluftsliv og uheldig nedbygging av natur. Arealformålet skal følgelig hindre tiltak som medfører uheldig nedbygging, privatisering og som kommer i konflikt med natur-, skog- og landbruksinteresser. Disse hensynene kan ofte være motstridende. Det må derfor ses hen til bruken av eiendommen for å klarlegge hvilke interesser arealformålet er ment å ivareta. Aktuelt arealformål er friluftsliv og natur.

Hensynene bak byggeforbudet i 100-metersbelte:

Å ta særlig hensyn til natur- og kulturmiljø, friluftsliv, landskap og andre allmenne interesser.

Fordi hensynene bak byggeforbudet i strandsonen og LNF-formålet i denne konkrete saken er sammenfallende kan dispensasjonene bli behandlet samlet.

Vesentlig tilsidesettelse av byggeforbudet i 100-metersbeltet og LNF-formålet

Hvis tiltakene vesentlig tilsidesetter strandsonehensynene, kan ikke kommunen innvilge dispensasjon jfr. pbl. § 19-2 annet ledd første punktum.

Plan- og bygningslovens § 19-2 peker på at hensynene bak bestemmelsen det dispenseres fra ikke kan være «vesentlig tilsidesatt». Det er følgelig en viss terskel før vilkåret er oppfylt, og kommunen er avskåret fra å kunne innvilge dispensasjon.

I dette tilfellet er det snakk om innvendig bruksendring og tilbakeføring av fasade. Ytterligere nedbygging av området søkes ikke om. I tillegg vises det til at det er tale om et tidligere militært anlegg som ligger under bakken. En bruksendring vil ikke påvirke friluftsliv eller natur utover at antall besøkende vil kunne øke. Derimot vil tilbakeføring av fasade kunne påvirke naturen. Inngrep i fasade er i begrenset omfang der ca. 10 cm tykt betong rundt de to kanonene i fasade nord-øst blir fjernet. Kommunen anser dette som en mindre fasadeendring som går under unntaket i §1-8.

Virksomhetsleder for byggesak og geodata er av den oppfatning at hensynet bak byggeforbudet i strandsonen og LNF-formålet ikke vesentlig tilsidesettes.

Lovens formålsbestemmelse

Det følger av plan- og bygningsloven § 19-2 annet ledd første punktum at heller ikke hensynene bak formålsbestemmelsen i § 1-1 kan bli vesentlig tilsidesatt. Bestemmelsen lovfester formålet til å fremme «bærekraftig utvikling for den enkelte, samfunnet og framtidige generasjoner», og hvor planlegging og vedtak skal «sikre åpenhet, forutsigbarhet og medvirkning for alle berørte interesser og myndigheter».

Virksomhetsleder for byggesak og geodata mener hensynene i formålsparagrafen ikke er vesentlig tilsidesatt gjennom den omsøkte dispensasjonen.

Nasjonale eller regionale interesser berørt av tiltaket

Dispensasjon kan ikke gis dersom omsøkt tiltak medfører at nasjonale eller regionale interesser blir vesentlig tilsidesatt, jfr. pbl. § 19-2 annet ledd. Generelt kan man si at de nasjonale og regionale interessene må gjøre seg gjeldende med en viss tyngde for at de skal kunne anses som vesentlig tilsidesatt.

Med nasjonale interesser siktes det til mål og rammer som er kommet til uttrykk i lov eller forskrift, internasjonale forpliktelser for Norge, stortingsmeldinger, statlige planretningslinjer, statlige planbestemmelser og rundskriv. Med regionale interesser siktes det til interesser som har kommet til uttrykk i regionale planbestemmelser eller regionale planer, jf. pbl. §§ 8-1 og 8-5.

De regionale og nasjonale interessene i denne saken er i all hovedsak sammenfallende med hensynene bak strandsonenevernet. Det vises derfor til vurderingene over.

Vesentlig tilsidesettelse av nasjonale eller regionale interesser

Under henvisning til den avgrensning som foretas i punktet over vises det til redegjørelsen og dispensasjonsvurderinger over.

Virksomhetsleder er av den oppfatning at nasjonale og regionale interesser ikke vesentlig tilsidesettes.

Fordelene er klart større enn ulempene

Fordelene ved å gi dispensasjon må være klart større enn ulempene for at kommunen skal kunne innvilge dispensasjon jfr. pbl. § 19-2 annet ledd annet punktum.

Etter bestemmelsens ordlyd skal det foretas en helhetlig vurdering hvor alle relevante fordeler og ulemper skal vurderes. Bestemmelsen gir liten veiledning om hva som er en «fordel» eller «ulempe». Forarbeidene påpeker at hensynene bak bestemmelsen det søkes dispensasjon fra er relevant for vurderingen jfr. Ot.prp. nr. 32 (2007-2008) s. 242.

Den konkrete vurderingen av fordeler og ulemper

I aktuell sak vil tiltaket ikke innebære negative virkninger for friluftsliv og natur. Snarere tvert imot. Kulturtilbudet vil kunne øke interessen for området, slik at bruken av området til friluftsliv også vil kunne øke. Det vises videre til søkers egen argumentasjon om at interesseorganisasjonen driver opplysende og bevarende arbeid, som er en fordel for samfunnet, og at det er en fordel at allerede eksisterende bygg blir omsøkt, godkjent og riktig registrert i matrikkelen.

Virksomhetsleder for byggesak og geodata er derfor av den oppfatning av at fordelene ved å innvilge dispensasjon fra LNF er klart større enn ulempene.

Videre behandling:

Det bes med dette om en tilbakemelding/uttalelse innen 4 uker. Når den faglige uttalelsen foreligger, vil søknaden realitetsbehandles av kommunen.

Med hilsen

Ingunn Kjærstad
konstituert leder byggesak og geodata

Nikola Petkovic
saksbehandler

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Vedlegg:

Prosjektbeskrivelse

Søknad om dispensasjoner

Romplan

Plantegning med angivelse av rom relatert til bilder med takhøyde

Følg brev søknad om bruksendring fjellanlegg på Østre Bolæren

Vann og avløp

Situasjonskart og situasjonsplan Fjellanlegg Østre Bolæren

Søknad om bruksendring av tidligere militært anlegg

Utfyllende beskrivelse

Kommuneplan 1-1000

Kart med 100-metersbeltet 1-2000

Situasjonskart med inntegnet inngang og tilbakeføring av fasade 1-1000

Fra: Nikola Petkovic[nikola.petkovic@faerder.kommune.no]
Sendt: 23.03.2023 06:50:20
Til: Postmottak SFVT[sfvtpost@statsforvalteren.no]
Kopi: Sjømøling, Anne[anne.sjomaling@statsforvalteren.no];Fredlund,
Øivind[oivind.fredlund@statsforvalteren.no];
Tittel: TIL FÆRDER NASJONALPARK - Gbnr 132/1 - Østre Bolæren - Oversender søknad
om bruksendring og tilbakeføring av fasade av et tidligere militæranlegg

Hei

Saken gjelder søknad om bruksendring og tilbakeføring av fasade av et tidligere militæranlegg på Østre Bolæren som Færder kommune mottok 12.05.2022. Vi ber om at saken behandles av Færder nasjonalparkstyre etter verneforskriften (se tilbakemelding fra Statsforvalteren av 21.03.2023) så raskt som mulig.

Vennligst se saken i vedlegg.

Med vennlig hilsen
Nikola Petkovic
arkitekt MNAL
Byggesak og geodata

Tlf: 33 39 00 00
Mobil: 90 91 33 67
Vi har telefontid mandag og onsdag 9-14:30

Prosjektbeskrivelse

Prosjekt gjenåpning deler av Hoved fjellanlegget på Østre Bolærne

Anlegget består av et ca. 1700 m² tidligere militært stridsanlegg. Anlegget ble påbegynt i 1917 i forbindelse med etableringen Bolærne fort som del av Midtsperlingen Bolærne – Rauøy. Anlegget har i perioden fra etableringen og frem til nedleggelsen i 2002 (Stortingsvedtak) og frigitt av forsvaret, gjennomgått flere utbygginger/forsterkninger. Den største var i 1957-59, hvor hele anlegget ble oppgradert og forsterket, og ble gjort gasstett og atomsikkert. Inne i anlegget ble det også bygget forlegninger for befal og soldater, kjøkken, spisesal, sanitetsavdeling, toalett, samt nødvendige funksjoner for ledelse av fortet i strid. Det er også fire kanonstillinger med direkte tilgang til fjellanlegget. Ved nedleggelsen ble alt inventar fjernet og anlegget murt igjen.

Prosjektet omfatter gjenåpning av deler av fjellanlegget, ca. 600 m². Anlegget skal anvendes for omvisning og formidling av militær historie for publikum. Anlegget vil være tilgjengelig for publikum organisert i grupper med guid/ledsager i regi av foreningen. Utenom omvisninger vil anlegget være låst og ikke tilgjengelig for publikum. Omvisningen i anlegget vil vare fra 20- 30 min og antall publikum vil variere, men ikke overstige 20- 25. Ingen deler av anlegget skal anvendes for varig opphold.

Tønsberg forsvarsforening ønsker at anlegget skal fremstå mest mulig autentisk bygningsmessig sett, slik det var når det var i bruk av forsvaret. Da alt av inventar er fjernet vil det selvfølgelig bli vanskelig å gjenskape anlegget slik det var når det var i bruk. Imidlertid vil en ved bruk av bla. visuelle hjelpemidler fortelle hvordan anlegget fungerte.

Besøk i fjellanlegget vil være en del av besøksobjektene på øya. Riksantikvaren har i prosess fredning av en 75 mm tårnkanon og en radar/laser målestasjon som del av den kalde krigens kulturminne, som inngår i guidevirksomheten foruten besøk i foreningens lokale museum

Prosjektledelse

Styreleder Halvard Asperheim er prosjektleder og overordnet ansvarlig for gjennomføringen av prosjektet. Prosjektleder koordinerer transport, behov og tider og følger opp prosjektets økonomi.

Kompetanse

Salgs- og produktansvarlig for proffmarked innen gulv til industri og bolig.

Områdesjef i HV Tønsberg/Nøtterøy- Tjøme. Operasjonsoffiser i Vestfold HV Avsnitt og ansvarlig for all øving med skarp ammunisjon. Innehar mil. sprengningssertifikat

Styremedlem Georg Indresand er Prosjektkoordinator og foreslår/gir prioritet i arbeidene. Den enkelte som er gitt oppdrag og ansvar setter opp sitt behov for personell, transport, materiell/verktøy og til hvilke tider. Prosjektkoordinator sørger for at behov og tider imøtekommes. Holder nødvendig kontakt med Ansvarlig søker og saksbehandler i kommunen.

Kompetanse

Ansatt i Forsvaret i 40 år og tjenestegjort i forskjellige stillinger innen utdanning, teknisk forvaltning, utvikling av materiell og gjennomføring av store materiell prosjekter. Bla utbygging av store kystartilleriforter/anlegg. Anskaffelse av materiell iht planer og teknisk materiellkontroll.

Utdanning: Sjøkrigsskolen, Stabsskole, Naval War College, Militærteknisk Høgskole (2år) med vekt på teknisk utvikling, materiellsikkerhet og gjennomførbarhet. Har tjenestegjort som Sjef Gruppe Bolærne (Bolærne og Rauøy forter)

Personell

Forefallende dugnadsarbeider har blitt utført av «dugnadsgjengen». Arbeidet har i hovedsak bestått av etablering av fortets lokale museum, guiding og vedlikeholdsarbeider iht tilsynsavtale med Færder kommune (tidligere avtale med Skifte Eiendom).

For arbeidene med gjenåpning av fjellanlegget er det påkrevet å etablere en prosjektorganisasjon hvor fordeling av ansvar og oppgaver for de forskjellige arbeidene som skal utføres.

Ansvar og oppgaver

Den som er tildelt oppgaver har ansvar for å innhente tilbud på materiell som må anskaffes, og at materiellet tilfredsstiller gitte krav, eksempelvis branntekniske installasjoner gitt i Brannkonsept. Kravspesifikasjon/dokumentasjon skal følge materiellet og oppbevares hos prosjektledelsen. Dette gjelder alt materiell som «føres inn» i anlegget og som har kravspesifikasjon.

Innleie av kompetanse må ha erklæring om ansvarsrett og samsvarserklæring.

«Dugnadsgjengens» kompetanse

Bred erfaring og kompetanse innen

- Snekring, flis legging og betongarbeid
- Fagutdanning muring
- Fagutdanning verktøymaker
- Mekanisk planlegging, maskinarbeid,
- Teknisk motorvedlikehold
- Vedlikehold av typiske fjellanlegg og kanoner

Prosjektets omfang

Hovedtavle

Ved hovedinngang etableres det en hovedtavle med sikringsskap, hovedbryter, strømbrytere for lys, brannalarm, kommunikasjon, vifter mv.

Forberedende arbeider

Det etableres strømtilførsel fra utsiden av Hoveddør til permanent uttak, hovedtavle, på innsiden av dør. Det føres midlertidig lys slynge (arbeidslys) gjennom tunnelene, samt uttak for strøm til arbeidsverktøy.

El. Installasjon

Belysning inngang, tunneler, kanonstandplass og tilstøtende rom, LED lys slynge ca. 150 --175 m. Strømuttak for brannalarmanlegg, brannpanel (kanonstandplass), nød belysning, ledelys, bruk av elektrisk verktøy mv, tilkopling av vifter.

Kabler, lys slynge henges opp på enkel kabelbane som festes på dertil egnet plass på fjellet, tak/vegg og eksisterende kabelgrøfter.

Anleggets dører vil normalt være i åpen posisjon, slik at det kan etableres enkel kabelgjennomføring, med unntak av gass dør til kanon. Der hvor det er nødvendig med boring må det brantettes med sertifiserte løsninger (brannkonsept s 14)

Inneklima

Det er utarbeidet egen rapport om inneklima. Anleggets beskaffenheter og muligheter for direkte utlufting er tilstede. Imidlertid anbefales det å montere 2 vifter. En for sirkulasjon i anlegget og en for å ta luft ut av anlegget. Ref rapport fra GK Norge vedlagt søknad om bruksendring, med tekniske krav og plassering. Rapporten sier også at det ikke er forutsatt at viftene skal være i kontinuerlig drift. Det er tilstrekkelig at viftene startes når en besøkstur starter. Ved montering skal det vurderes om eksisterende kanaler kan nyttes. Viftene monteres av prosjektmedarbeider etter samråd med GK Norge, som kontrollerer utførelse.

Vifter: PRIO Silent XP EC, Lengde 84,8 cm, Diameter 31,5 cm. Forbruk 174 W, 143 Amp

Brannkonsept

Brannalarmanlegg kat. 2 som dekker alle arealer av anlegget som er åpent for publikum, skal ha automatisk brannalarmanlegg kat. 2 NS 3960:2019.

Alarmoverføring til alarmsentral (museet) med vakt i resepsjonen. Eventuelt til annen sentral

Brannalarmpanel plaserers ved hovedinngang

Brannpanel monteres ved kanonstandplass som viser hvor det er utløst brann og med talekommunikasjon til hovedinngang og museets resepsjon.

Ledelyssystem med elektriske eller belyste markeringsskilt.

Brannslukningsmateriell iht krav gitt i Brannkonsept (Norconsult)

Utarbeide evakueringsplaner. Guider må ha tilstrekkelig informasjon om sikkerhetstiltak.

Kasemattene/Kanonene

Ved nedleggelsen av fortet ble det satt opp en betongkappe rundt åpningen. Denne betongkappen skal fjernes slik at kanonen blir visuelt synlig fra utsiden. Dette gjøres på kan IV og III i første omgang. Dette tiltaket gjør at utlufting/tilgang på luft til/fra anlegget økes

vesentlig. For fjerning av betongkappe må det leies inn kompetanse som har godkjenning for slikt arbeid.

Brannmur/deling av anlegget

Oppsetting av brannmur i venstre korridor mellom kan I og II samt øverst i høyre korridor (inngang til kjøkken) Brannmur skal også dele av anlegget slik at tilgjengelig areal reduseres til ca 600 m2. Det skal monteres godkjent branndør i brannmur. (ref brannkonsept)

Panserdører/stålrammer.

Alle dører og stålrammer skal pusses, smøring av låser, hengsler og males. Opprinnelig farger nyttes så langt det er mulig.

Kabelgrøfter

Tilpassing og nedlegging av plater i kabelgrøfter. Det vurderes å benytte kabelgrøftene for nye kabler.

Pleksiglass

Montering av pleksiglass foran dører til kjøkken/spisesal, forlegning og tidligere toalett/dusj rom. Disse rom/fasiliteter vil ikke bli gjort tilgjengelige for publikum. Arrangement med pleksiglass og belysning vil rommene bli visuelt tilgjengelig.

Renovering av kanoner

Kanon IV skal renoveres. Fjerning av rust, smøring av bevegelige deler og maling av flater. Målet er at kanonen skal fremstå som den var når den var operativ. Dette arbeidet vil starte opp når øvrige arbeider er ferdigstilt, eller at tilgjengeligheten er tilstede. Det vurderes på sikt å renovere kanon III.

Malingsavflassing

I inngangspartiet og deler av korridorene/tunnelene er det en del malingsavflassing som må fjernes. Flater og dører males og smøres.

Vedlegg B - 1

SØKNAD OM DISPENSASJONER TILTAK ÅPNING AV HOVEDFJELLANLEGGET PÅ ØSTRE BOLÆREN

I henhold til PBL §31-2. Tiltak på eksisterende byggverk søkes det dispensasjon fra følgende:

1. SAK 10 §19-2. Pålegg om dokumentasjon, tegninger

I skriv fra Færder kommune (ref.20/38828) blir en pålagt å utarbeide tegninger for å kunne vurdere en søknad om bruksendring. Offentlige tegninger av anlegget er ikke tilgjengelig.

Det finnes bare planskisser som er frigitt av forsvaret. Disse er vedlagt søknaden.

Å utarbeide nye plantegninger og snitt tegninger vil medføre et uforholdsmessig stort og omfattende arbeid og til store kostnader. Imidlertid sier kommunen i ref. at det er tilstrekkelig med en oversikt hvor anlegget ligger, hvilke rom anlegget inneholder, funksjon og omtrentlig størrelse, inkludert takhøyde. Dette blir ivaretatt med bruk av plantegninger og bilder som vedlegges. Takhøyde er påført der hvor det er ansett som naturlig for å vise hvorledes anlegget er konstruert.

Inne i selve anlegget er det bygget flere «hus» som inneholder kjøkken, spisesal, forlegninger mv) med forsterkninger for å kunne motstå rystelser.

2. Deler av tiltaket ligger i LNF området

Mesteparten av anlegget ligger i LNF området. Anvendelsen av anlegget til formidling av lokal militærhistorie/kulturell virksomhet er således ikke i samsvar med arealformålet. Det søkes derfor om dispensasjon fra regelverket.

Det er her tale om et gammelt militært stridsanlegg, som ligger under bakken. En bruksendring vil ikke påvirke friluftsliv, natur og landbruk utover at antall besøkende vil kunne øke. Hensynet bak formålet med LNF er derfor ikke vesentlig tilsidesatt.

På Østre Bolæren står det mange gamle bygninger som ikke er matrikkelført. Dette fordi de ble oppført av Forsvaret, som har vært unntatt plan- og bygningsregler. Det må anses som viktig at bygget blir omsøkt og riktig registrert i matrikkelen. I tillegg skal Tønsberg forsvarsforening drive opplysende og bevarende arbeid som er til stor fordel for samfunnet. Det anføres at fordelene med å innvilge dispensasjon er klart større enn ulempene.

Vedlegg B - 2

Søknad om fritak fra TEK 17

Kap. 1 Fellesbestemmelser

Fjellanlegget skal beholdes som den er. Det vil således ikke planlegges, prosjekteres eller utføres noe i tråd med tekniske krav. Det søkes om fritak fra hele kap. 1

Kap. 2 Dokumentasjon for oppfyllelse av krav

Anlegget består av fjell og betongkonstruksjoner. Å endre anleggets beskaffenhet uten uforholdsmessige store kostnader vil endre anleggets autentisitet.

Det er pr. i dag ikke kjent hvilke konstruksjonstekniske krav som er lagt til grunn da anlegget ble bygget. Imidlertid er alle militære anlegg av denne type bygget etter de strengeste fortifikatoriske krav om styrke og sikkerhet som var gjeldende da anlegget ble bygget om og forsterket i perioden 1957-59 og etter den tid. Dette gjelder også armerings mengde og byggemetode. Forsvarets bygningstjeneste (FBT) nå Forsvarsbygg, var byggherre da og ved senere forsterkninger av anleggets styrke.

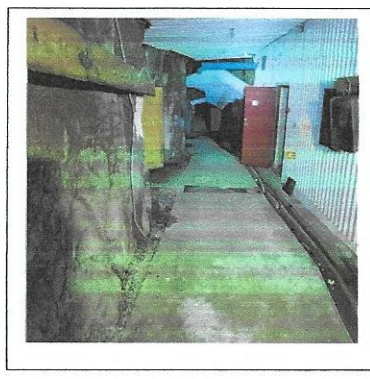
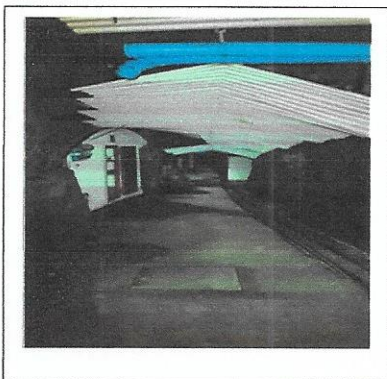
I det store utsprengte areal er det bygget «hus» for forlegninger, kjøkken mv med hvelvinger og vegger i betong. De råsprengte tunneler ble rensket for løse mindre steiner som kunne falle ned. I tillegg ble det montert himlinger (se bilder) som var festet til fjellet med injiserte stålbolter for å la ned sig av vann gjennom fjellet bli ledet til sidene. (se bilde under)

Fjellanlegget, himlingene og tunellene var kontrollert av FBT (Forsvarsbygg) med jevne mellomrom. Det var i perioden frem til nedleggelsen ikke nødvendig med ytterligere tiltak. Fjellet i seg selv er ganske tett. Ved nylig inspeksjon av himlinger og tak (fjell) er det tørt og det er svært lite tilsig av vann.

Selve kanonstillingene ble bygget som «kasematt», en spesiell utforming og styrke (spesiell betong og armering) for å motstå direkte beskytning og trykk. Anlegget ble konstruksjonsmessig bygget for å tåle opptil 20 atm. overtrykk samt at anlegget konstruksjonsmessig ble gjort gasstett ved stenging av dører (gas sluser) ventiler og eget kraftsystem. Alle dører, innganger og luker mv hadde spesielle krav til innfesting i fjell og det er nyttet store betongkonstruksjoner.

Overdekning antas å være 15 – 25 m fast fjell. (Ref vedlegg Q – 3 Brannkonsept for IG. Branntekniske krav § 11-4 og § 11-9, side 13) Anleggets art og bruk tatt i betraktning søkes det om dispensasjon fra dokumentasjonskrav (konstruksjonssikkerhet) beskrevet i TEK, og at det kun dokumenteres brann og rømningsplan, ventilasjonsløsning og brannvarslingsanlegg.

Ref. vedlegg E – 4/2,3,4,5

Bildene viser tunellganger med opphengt himling for å lede ned sig av vann til sidene

Ved utarbeidelsen av kap.2 har Forsvarsbygg ved Prosjektleder Trond Nordby vært konsultert. Han har ingen merknader til det anførte. Trond Nordby hadde i sin tid ansvaret for kontroll av fortifikatoriske anlegg blant annet Bolærne fort.

Alle som skal delta ved guidede turer inn i anlegget vil bli utstyrt med godkjent hjelm. Samme forhold vil gjelde personell som utfører vedlikeholdsarbeider mv.

Kap. 3 Dokumentasjon av produkter

Størstedelen av alt arbeid vil bli utført på dugnad, og materialer og enheter blir anskaffet gjennom forskjellige kanaler/private kanaler. Det søkes om fritak fra hele kap.3

Kap. 4 Dokumentasjon for forvaltning, drift og vedlikehold

Det vil ikke bli fremskaffet dokumentasjon for FDV. Begrunnelse som for pkt.3

Kap. 5 Grad av utnyttelse

Hele fjellanlegget er på ca. 1700m² og under bakkenivå. Det planlegges å åpne opp ca. 600 m², som tilsvarer ca. 36 %. Dette tilfredsstillende § 5-1 til § 5-5. Øvrige punkter ikke relevant

Kap. 6 Beregnings og måleregler Dekket i søknaden

Kap. 7 Sikkerhet mot naturpåkjenninger Ikke relevant da hele anlegget er i fjell

Kap. 8 Opparbeidet uteareal Ikke relevant da hele anlegget er i fjell

Kap. 9 Ytre miljø

Håndtering av avfall iht § 9-6 ivaretas av øyas avfallshåndtering. Resten av punktene er ikke relevant. Det søkes derfor om fritak for kap. 9

Kap. 10 Konstruksjonssikkerhet se kap.2

Kap. 11 Sikkerhet ved brann

Det søkes fritak fra § 11-4 og §11-5 da anlegget anses å ha stabil konstruksjon, samt at det ikke oppbevares eksplosiver i anlegget. Øvrige punkter dekkes av prosjektering Brannkonsept

Kap. 12 Planløsning og bygningsdeler i byggverk

Anlegget er i sin helhet under bakkenivå, og er bygget som et atom- og gas sikret stridsanlegg av forsvaret. Dette innebærer massive armerte betongskiller med betongarmerte dører. Rom i anlegget har gasstette dører i forbindelse med gasstetting og detonasjon. Alle dører i den delen av anlegget som søkes gjenåpnet vil bli behørig renoveret slik at de vil være fullt brukbar i fm rømning mv. Hele anlegget ble bygget iht. standarder for slike anlegg da det ble bygget.

I TEK er krav om at dører skal ha lysåpning med bredde 0,86 m og høyde 2 m. Dørene i anlegget har en lysåpning på 0,8x1,80 m. Brannkonsept (Norconsult) sier at dette kan aksepteres da det er få personer som eventuelt skal evakueres. (kap. 11 over og brannkonsept fra Norconsult) Vedlagt

En endring av dette for å tilfredsstillende krav i TEK, vil innebære uforholdsmessige store arbeider, eksempelvis fjerning av metertykke betongskiller, og dertil store kostnader. Et slikt krav vil forringe det autentiske anlegget og hensikten med bruksendring vil derfor bortfalle, som er ivaretagelse og formidling av den militære kulturhistorien. Det søkes derfor om dispensasjon for krav til bla. dørers

utforming og generelt der bygnings teknisk ikke er i samsvar med universell utforming.

Krav til takhøyde tilfredsstilles i stort sett hele anlegget, da det ble bygget som stridsanlegg. De rom i anlegget som ble anvendt som forlegning, kjøkken, spisesal og sanitære rom var tilfredsstilt til krav da det ble bygget. Disse rom søkes ikke gjenåpnet. Imidlertid er de rom/ tunneler hvor publikum vil oppholde seg ha en slik utforming at de tilfredsstillter brannsikkerhet og rømningsvei. Vedlagte bilder viser tunneler og kanonstandplasser hvor tak høyde er anført. Ingen rom i anlegget har lavere takhøyde enn 2,6 m. Gjennomgående varierer takhøyden fra 2,6 -3.3 m.

Kap. 13 Inneklima og helse

Det prosjekteres for ventilasjon og inneklima. Utarbeidet av GK Carlsen. Vedlagt

Kap. 14 Energi Fjellanlegget vil ikke oppvarmes og således ikke tilført varme. Det søkes om fritak fra kap.14.

Kap. 15 Installasjoner og anlegg Omhandler, varme, kjøle, vann og avløp, vannforsyning. Fjellanlegget vil ikke ha noen av disse innretningene. Det søkes om fritak fra hele kap. 15

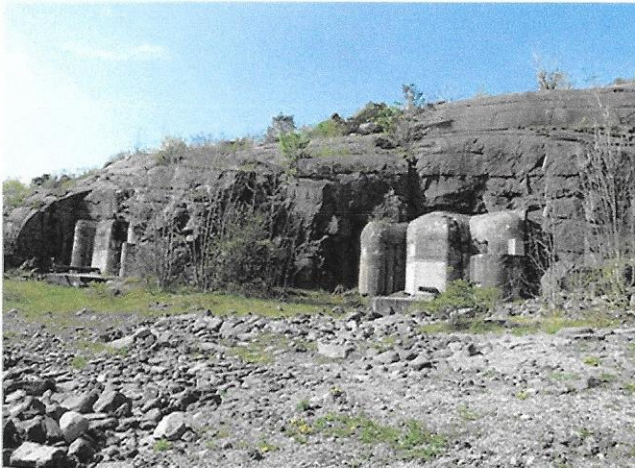
Kap. 16 Sikkerhetskontroll av heis. Ingen heis i anlegget. Det søkes om fritak fra kap.16

Kap. 17 Ikrafttredelse og overgangsbestemmelser. Ikke relevant for fjellanlegget. Det søkes fritak fra kap.17

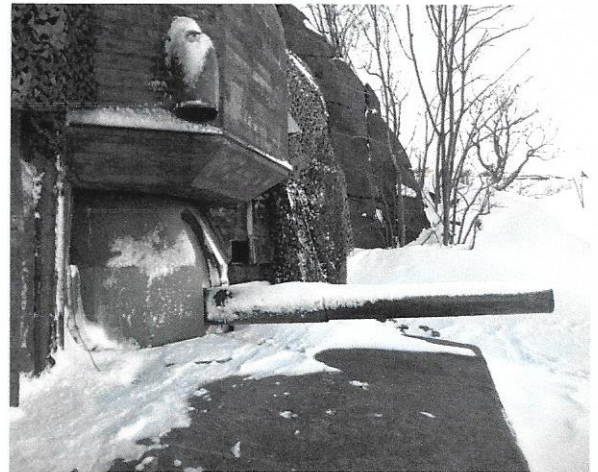
Vedlegg B - 3

Søknad om dispensasjon fra Kommuneplanens arealdel 2015-2027 § 9

Anlegget i sin helhet er under bakkenivå, og tiltaket vil innebære små endringer fra dagens situasjon. Da anlegget ble lagt ned ble alle innganger murt igjen så også for alle fire kanoner som bildet under. Tiltaket innebærer fjerning av betong rundt de fire kanonene mot øst. Estetisk vil kanonbatteriet fremstå i sin originale form etter tiltaket. Dette viser eneste endring i «fasaden» av anlegget.

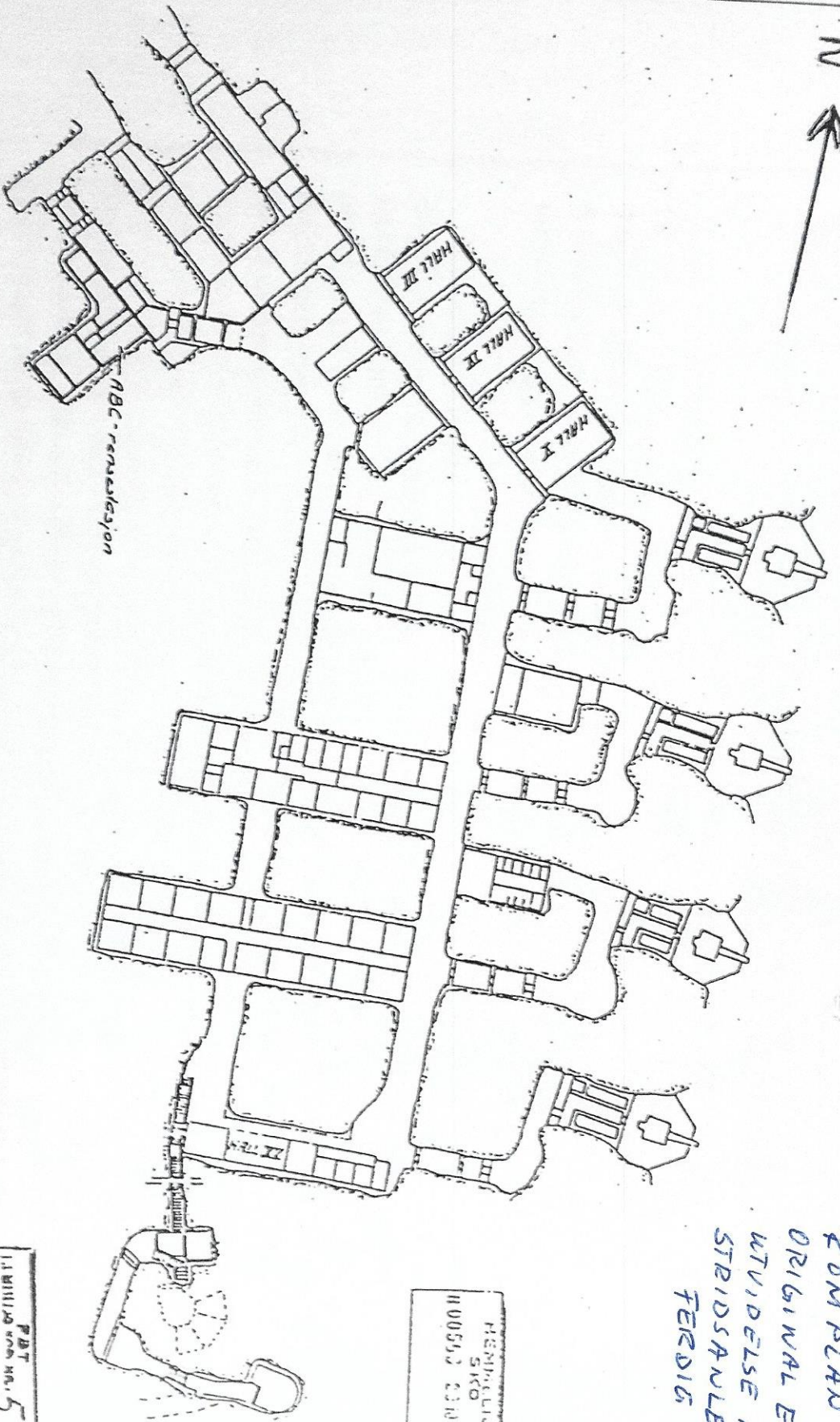

Dagens situasjon med betongkappe

Etter tiltaket i original form

N

ZOM PLAN
ORIGINAL ETTER
UTVIDELSE AV
STRIDANLEGG
FERDIG 1458/1959

HERRLIG
SKO
H00510 23071

PBT
1. BRILLJØS KOB. NR. 5

Antall	Antall m ²	Antall	Antall m ²
1	1	1	1
Forvarets bygningssteneste			
ANLEGG 211		H 6905-64	
FJELLANLEGG			
Oversikt			

12,7 cm batteriet med tunnelanlegget etter utbyggingen.

(Tegning fra volum. arkiv ØSD.)

Vealysg E-1

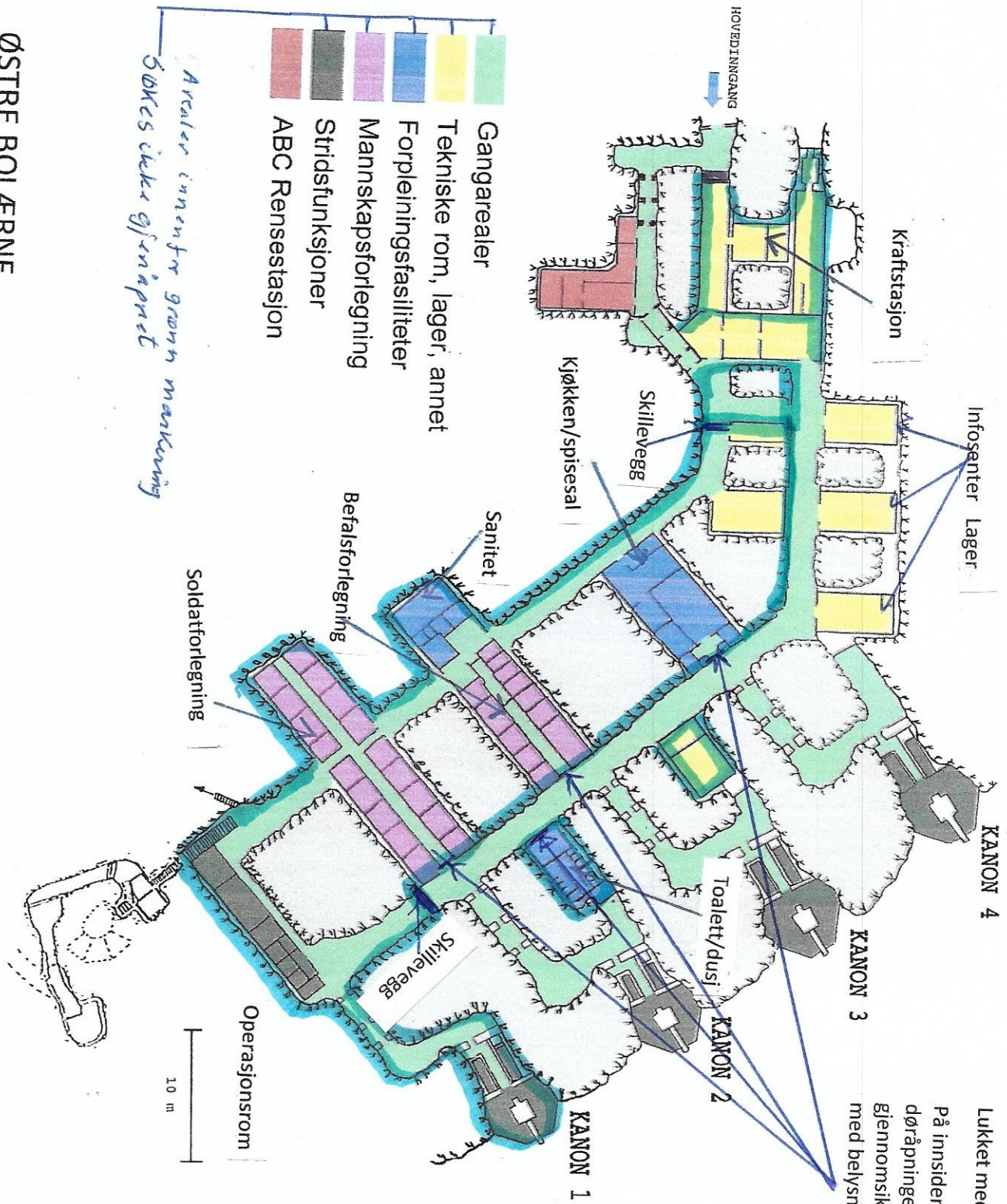

- Gangarealer
- Tekniske rom, lager, annet
- Forpløiningsfasiliteter
- Mannskapsforlegning
- Stridsfunksjoner
- ABC Rensestasjon

ØSTRE BOLÆRNE
 HOVEDFJELLANLEGG
 ROMPLAN TIDLIGERE BRUK

Vedlegg E-2

PLANTEGNING

- Gangarealer
- Tekniske rom, lager, annet
- Forpleiningsfasiliteter
- Mannskapsforlegning
- Stridsfunksjoner
- ABC Rensestasjon

*Arealer innenfor grønn markering
Søkes ikke gjennomprøvet*

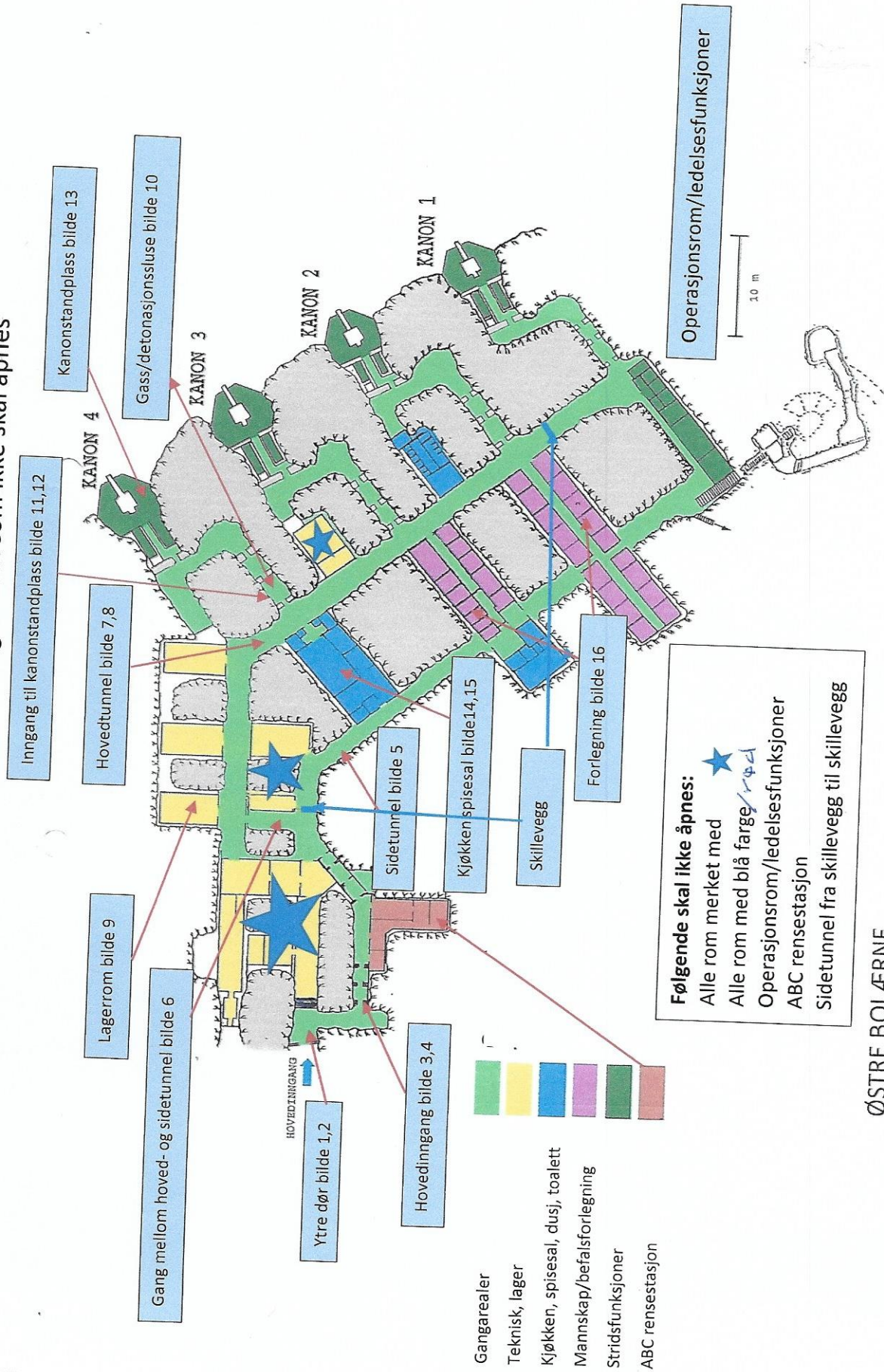
Lukket med ståldører.
På insiden av dør vil selve døråpningen bli dekket med gjennomskiktig pleksiglass og med belysning for innsyn

ØSTRE BOLÆRNE
HOVEDFJELLANLEGG

ROMPLAN TIDLIGERE BRUK

Vedlegg E-3

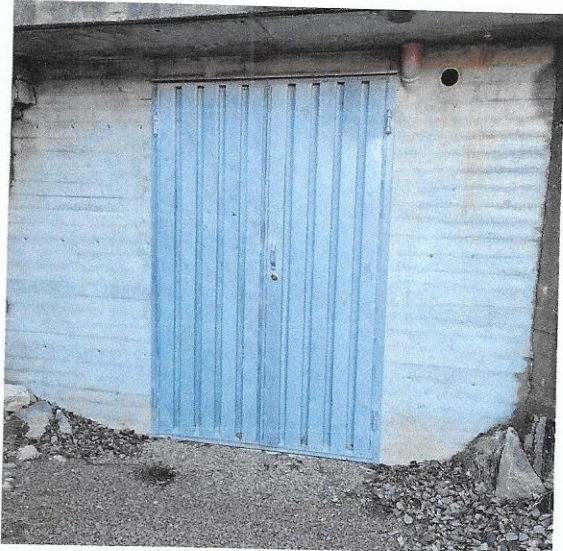
Plantegning med angivelse av rom relatert til bilder med angivelse av takhøyde, samt markering av rom som ikke skal åpnes

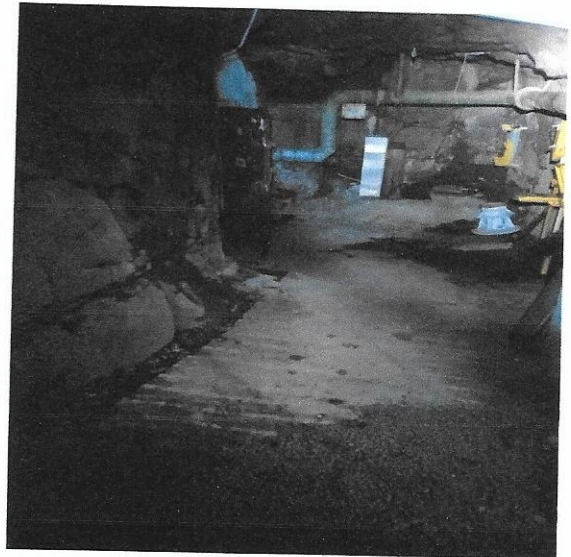
ØSTRE BOLÆRNE
HOVEDFJELLANLEGG
ROMPLAN TIDLIGERE BRUK

Bilder av deler av Fjellanlegget på Østre Bolæren

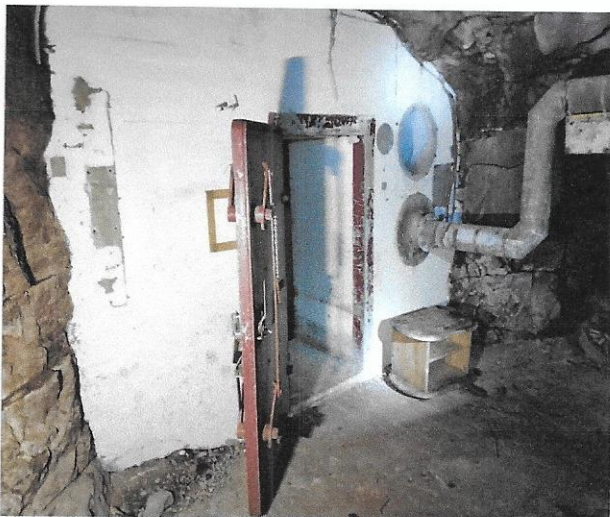
Kjøkken, spisesal, forlegningsrom, toalett, rom for ledelse omfattes ikke av de deler av anlegget som søkes åpnet for publikum. Ref. følgebrev og plantegninger som viser dette. Alle dører har standardmål H1,8 m, B 0,80 m, med unntak mellomgang. Se bilde under.

Ytre dør til fjellanlegget bilde 1

Gang fra Ytre dør til Hovedinngangsdør bilde 2

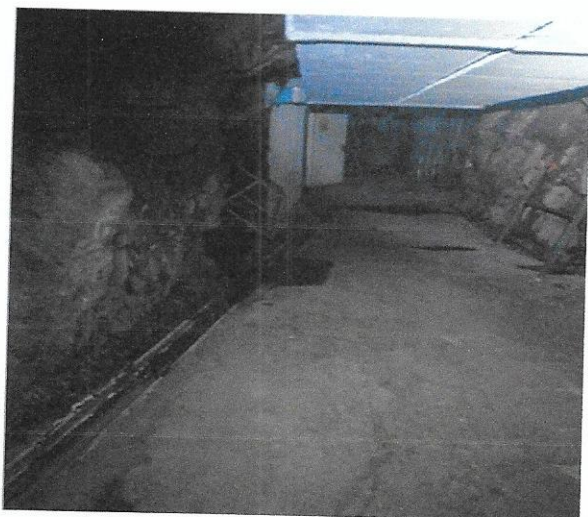
Hovedinngangsdør bilde 3

Takhøyde ca. 3 m

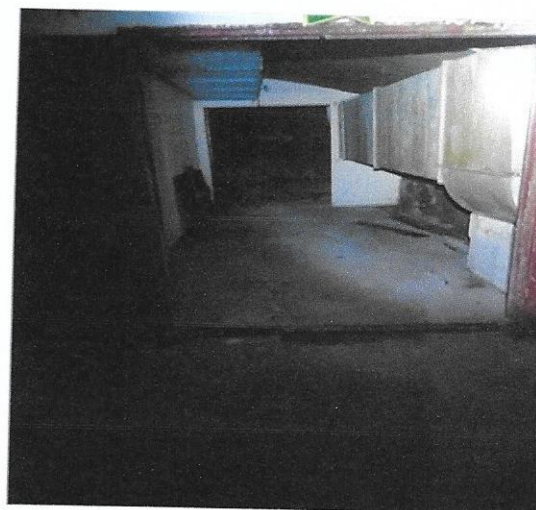

Gass og detonasjonssluse fører inn til hovedanlegget bilde 4
Takhøyde over 2,6 m

Vedlegg E-4/3

Sidetunnel med inngang til kjøkken.
Takhøyde over 2,4 m Bilde 5

Gang mellom hoved- og sidetunnel
Døråpning H 1,8 m, B 1,95 m Bilde 6

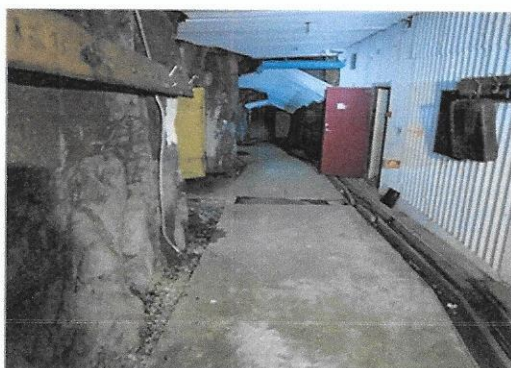
Hoved og sidetunnel. Fra tunnelen er det inngang til kanoner, lagerrom, kjøkken og spisesal, toalett, forlegninger og rom for ledelse. Takhøyden varierer noe da tunnelen er rå sprengt med lett himling i noen partier.

Lagerrom, ett av tre. Takhøyde 2,6 m
Bilde 9

Hoved tunnel Takhøyde 2,7 – 3m Bilde 7, 8

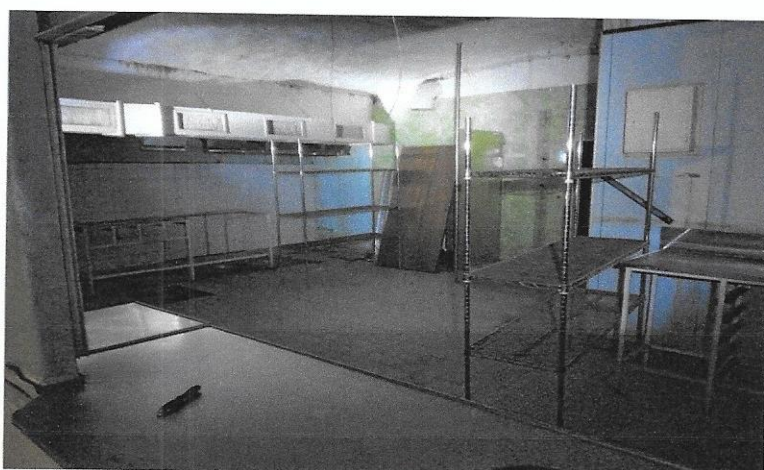
Kjøkken, spisesal, gang til forlegningsrom og lagerrom

Vedlegg E-4/4

Rom som ikke skal åpnes

Spisesal, Takhøyde 3,0 m Bilde 14

Kjøkken, Takhøyde 3,0 m
Bilde 15

Korridor til forlegningsrom, Takhøyde 2,50 m
til løs himling. Bilde 16

Inngangsparti fra hoved tunnel til kanonstandplass.
Gass sluse (2 dører) og detonasjonsdør.

Vedlegg E-4/5

Kanonstandplass, takhøyde 2,7 m Bilde 13

Gass sluse, takhøyde 3,3 m
Dører H 1,8 m, B 0,8 m Bilde 10

Dekningsrom bak kanonstandplass, etter
detonasjonssluse Bilde 12

Takhøyde 2,5 m

Inngang til kanonstandplass med
ammunisjonsrom til venstre og høyre
Takhøyde 2,8 m Bilde 11

FØLGEBREV VEDR. SØKNAD OM BRUKSENDING FRA NEDLAGT MILITÆRT STRIDSANLEGG TIL BRUK FOR FORMIDLING AV LOKAL MILITÆR HISTORIE PÅ ØSTRE BOLÆREN

Søknad om tiltak gjelder omregulering av tidligere militært fjellanlegg på Østre Bolæren

1. Anlegget

Anlegget består av et ca. 1700 m² tidligere militært stridsanlegg. Anlegget ble påbegynt i 1917 i forbindelse med etableringen Bolærne fort som del av Midtsperringen Bolærne – Rauøy. Anlegget har i perioden fra etableringen og frem til nedleggelsen i 2002 (Stortingsvedtak) og frigitt av forsvaret, gjennomgått flere utbygginger/forsterkninger. Den største var i 1957-59, hvor hele anlegget ble oppgradert og forsterket, og ble gjort gasstett og atomsikkert. Inne i anlegget ble det også bygget forlegninger for befal og soldater, kjøkken, spisesal, sanitetsavdeling, toalett, samt nødvendige funksjoner for ledelse av fortet i strid. Det er også fire kanonstillinger med direkte tilgang til fjellanlegget. Ved nedleggelsen ble alt inventar fjernet og anlegget murt igjen.

Midt på 1970 tallet fikk fortet installert nytt radar og ildledningssystem også med TV og laser som sensorer. Det ble også bygget tre nye kanonstillinger (75 mm tårnkanoner) med nødvendige elektroniske sensorer for ledelse av kanonene. Kanonene var selvstendige anlegg og var ikke fysisk del av hoved fjellanlegget.

Forsterkningene og utbyggingene ble gjort som følge av den prioritet som fortet hadde underi den kalde krigen. Oslofjorden hadde betegnelsen som et av de avgjørende områdene for forsvarskampen i Norge. Alle stridsanleggene i tidligere Østlandet sjøforsvarsdistrikt var viktige elementer i denne sammenheng, men i særdeleshet var Bolærne fort det. Det er nesten 100 års lokal militær historie som har sitt utspring på Østre Bolæren.

2. Formidling av militær historie

Denne historien har Tønsberg forsvarsforening påtatt seg å formidle gjennom guiding av grupper, dagsturister og skoleelever. Foreningen har også etablert et lokalt museum som også formidler historien. Foreningen har også avtale med Færder kommune (eier) om eksklusiv rett til å formidle den militære historie via guiding og museumsvirksomhet, som også inkluderer hoved fjellanlegget. De tre 75 mm kanonene ble i sin tid fredet som del av Den kalde krigens kulturarv. To kanoner ble tømt for inventar, men kanonrør med tårn er synlig på øya. Den tredje er beholdt helt intakt, samt en målestasjon (radar, TV, laser). Disse objektene brukes ved guiding. Tønsberg forsvarsforening hadde en tilsynsavtale med Forsvarsbygg for disse anleggene. Da Færder kommune overtok anleggene er denne avtalen videreført mellom foreningen og kommunen.

For å kunne formidle den totale militære historien er det nødvendig at det formidles hvorledes et komplett stridsanlegg av denne typen «ser ut innvendig». Foreningen tar med denne søknad om bruksendring initiativet til å kunne åpne opp deler av anlegget, ca. 600 m², slik at publikum kan bli tatt med inn i anlegget og med selvsyn se hva anlegget inneholder. Besøk i anlegget har i alle år foreningen har guidet publikum vært sterkt etterspurt.

Hele hovedanlegget er under bakkenivå, og etter frigivingen av øya fra forsvaret ligger det i LNF området. På alle synlige objekter/deler av objekter har foreningen i samarbeid med Nasjonalparken montert skilt som forteller hva objektet var og bruk. Publikum som vandrer på egen hånd for et lite innblikk i fortets historie.

3. Om tiltaket

Tiltaket omfatter gjenåpning av deler av fjellanlegget, ca. 600 m². Anlegget skal anvendes for omvisning og formidling av militær historie for publikum. Anlegget vil være tilgjengelig for publikum organisert i grupper med guid/ledsager i regi av foreningen. Utenom omvisninger vil anlegget være låst og ikke tilgjengelig for publikum. Omvisningen i anlegget vil vare fra 20- 30 min og antall publikum vil variere, men ikke overstige 20- 25. Ingen deler av anlegget skal anvendes for varig opphold.

Tønsberg forsvarsforening ønsker at anlegget skal fremstå mest mulig autentisk bygningsmessig sett, slik det var når det var i bruk av forsvaret. Da alt av inventar er fjernet vil det selvfølgelig bli vanskelig å gjenskape anlegget slik det var når det var i bruk. Imidlertid vil en ved bruk av bla. visuelle hjelpemidler fortelle hvordan anlegget fungerte.

Ved nedleggelsen av fortet ble de fire kanonene som er tilknyttet anlegget murt igjen på utsiden, slik at kun deler av kanonrøret er synbart. For helhetens skyld er det nødvendig å fjerne denne betongkappen (10 cm tykk betong på ca. 4 m²). Selve kanonen er intakt og tilgjengelig fra hovedanlegget. Kanonene vil også renoveres/males mv slik at de fremstår autentisk. I første omgang vil kanon nr. 4 med standplass bli renovert innvendig, deretter kanon 3 og 2. Kan nr. 1 vil ikke bli renovert, da den vil ligge utenfor det området som søkes gjenåpnet.

Det er gjort en prosjektering for brannkonsept (Norconsult) og dette vil bli gjennomført iht. pålagte krav. Samme forhold gjelder ventilasjon/inneklima (GK Carlsen).

4. Søknaden

Grad av utnytting

I søknaden er det ikke beregnet grad av utnytting da en er ukjent med hvilke beregningsregler og definisjoner kommunen vil forholde seg til med anlegget, da det formelt sett ikke eksisterer pt.

Sett i forhold til totalarealet av fjellanlegget (ca beregnet) settes grad av utnyttelse til ca. 36 % Fjellanlegget er definert med en etasje. Anlegget har to tunneler hvor anleggets fasiliteter er bygget/anlagt. Det er således nivå forskjell på flere meter fra inngangen til innerste del av anlegget. Det er imidlertid ingen rom i horisontalplanet over hverandre.

Romplan

Det er utarbeidet romplan i to versjoner. En som viser hva arealene ble benyttet til av forsvaret, og en hva arealene skal benyttes til etter bruksendring.

Besøksarealene omfatter hoved tunnel, kanon(er) med standplass og et infosenter. Infosenter skal inneholde bilder/tekst/visuelt som viser stridsanlegget i funksjon som del av formidlingen. Ved inngangen til anlegget vil det bli etablert et «teknisk rom» for styring av elektrisitet, brannalarm/rømningsplan, kommunikasjon og nødvendige hjelpemidler ifm. guiding/besøk i anlegget.

Det skal ikke lagres materiell i anlegget, med unntak av materiell som er nødvendig for infosenter og formidlingen. Varig opphold for personell vil ikke være tillatt.

Ansvarsrett

Det er innhentet ekstern fagkompetanse for prosjektering av brann- og rømningsplan og ventilasjon/inneklima. Erklæring er vedlagt.

Gjennomføring

Hoveddelen av arbeidet er tenkt utført på dugnad blant foreningens medlemmer. På de områdene som foreningen ikke innehar kompetanse vil en måtte leie inn, eksempelvis fjerning av betongkappe utvendig på kanonene.

Foreningen har en muntlig avtale med Færder videregående skole om montering av elektriske systemer og kabling. Arbeidet vil utføres av elever under faglig kontroll av faglærer. Godkjenning og samsvarserklæring gjøres av autorisert fagpersonell (autorisert installatør).

Avtale med Færder Vgs inngås og konkretiseres når godkjenning om bruksendring foreligger.

Byggets konstruksjon, tegninger

Det er ikke kjent hvilke konstruksjonstekniske krav som er lagt til grunn da anlegget ble bygget. Imidlertid er alle militære anlegg av denne type bygget etter de strengeste fortifikatoriske krav om styrke og sikkerhet som var gjeldende da anlegget ble bygget om og forsterket i perioden 1957-59 og etter den tid. Forsvarets bygningstjeneste (FBT) nå Forsvarsbygg, var byggherre på den tiden.

Anleggets art og bruk tatt i betraktning søkes det om dispensasjons fra dokumentasjonskrav beskrevet i TEK, og at det kun dokumenteres brann og rømningsplan, ventilasjonsløsning, brannvarslingsanlegg. (ref fritak TEK 17 kap. 2)

Ref vedlegg B - 2

I skriv fra Færder kommune (ref.20/38828) blir en pålagt å utarbeide tegninger for å kunne vurdere en søknad om bruksendring. Offentlige tegninger av anlegget er ikke tilgjengelig.

Det finnes bare planskisser som er frigitt av forsvaret. Disse er vedlagt søknaden.

Å utarbeide nye plantegninger og snitt tegninger vil medføre et uforholdsmessig stort og omfattende arbeid og til store kostnader. Imidlertid sier kommunen i ref. at det er tilstrekkelig med en oversikt hvor anlegget ligger, hvilke rom anlegget inneholder, funksjon og omtrentlig størrelse, inkludert takhøyde. Dette blir ivaretatt med bruk av plantegninger og bilder som vedlegges. Takhøyde er påført der hvor det er ansett som naturlig for å vise hvorledes anlegget er konstruert.

Inne i selve anlegget er det bygget flere «hus» som inneholder kjøkken, spisesal, forlegninger mv. med forsterkninger for å kunne motstå rystelser. Deler av disse «hus» søkes ikke åpnet.

Ref. vedlegg E - 3 og E - 4/1

Anlegget består av fjell og betongkonstruksjoner. Å endre anleggets beskaffenhet uten uforholdsmessige store kostnader vil endre anleggets autentisitet.

Tønsberg 05.05.2022

Georg Indresand

Prosjektkoordinator

Tønsberg forsvarsforening

Vedlegg Q -1

Vann og avløp

Fjellanlegget var tilknyttet øyas vannforsyning (rørledning fra fastlandet).

Vann og avløp er avstengt i fjellanlegget og vil ikke bli tilkoblet, da det ikke vil bli installert toalett og vaskefasiliteter

Avløp for takvann er ikke relevant da hele anlegget er i fjell.

Vedlegg
D-1.

Euref89 UTM32 6563783N 5900950E

Situasjonskart Fjellanlegg Østre Bolæren 1

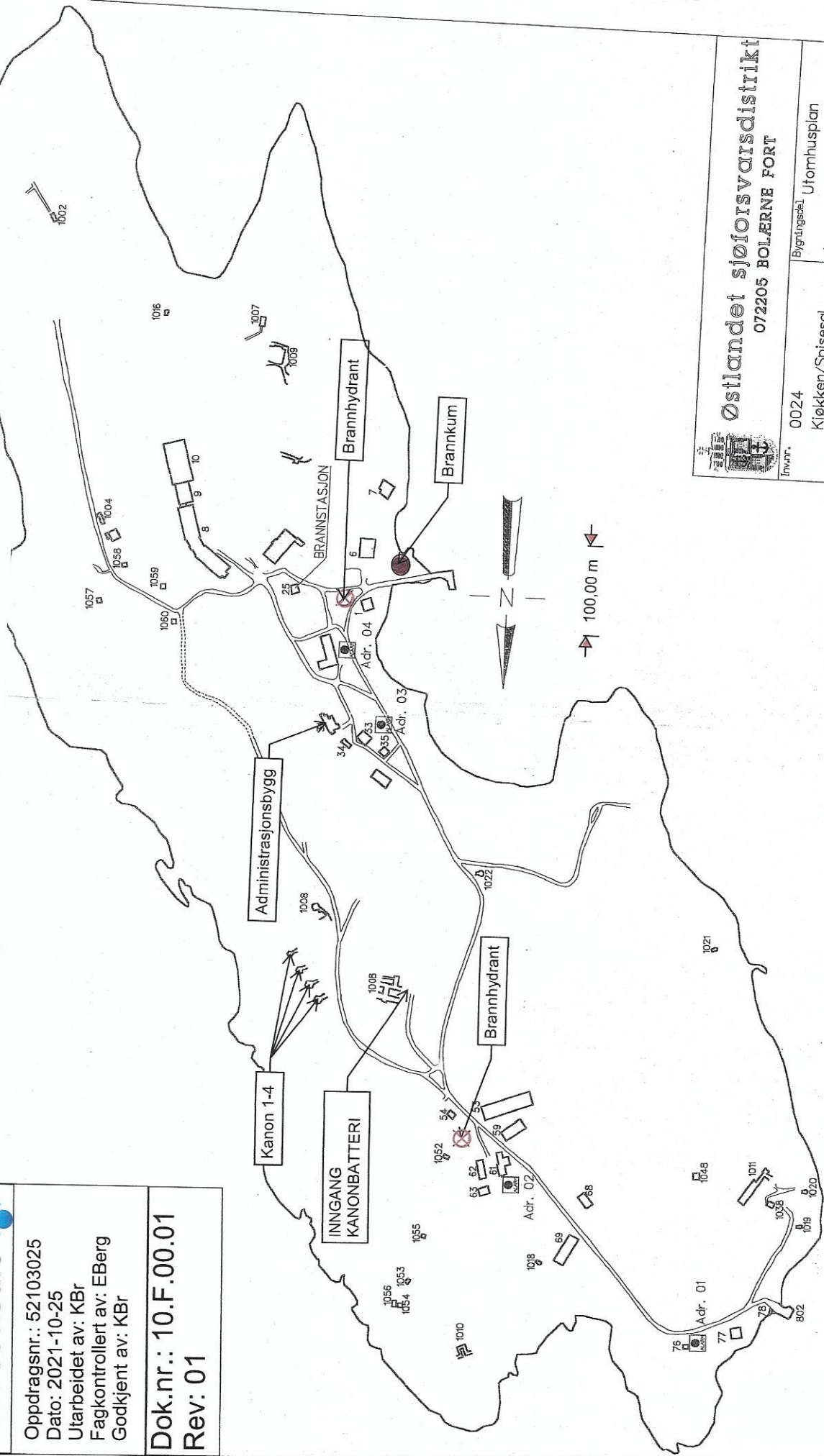
Situasjonskart Fjellanlegg Østre Bolæren 2

Tegningen er å anse som konsepttegning og skal leses sammen med brannstrategidokumentet. Den har ikke status som byggetegning.

Oppdragsnr.: 52103025
 Dato: 2021-10-25
 Utarbeidet av: KBr
 Fagkontrollert av: EBerg
 Godkjent av: KBr

Dok.nr.: 10.F.00.01
 Rev: 01

Østlandet sjøforsvarsdistrikt 072205 BOLÆRNE FORT					
Innvr.	0024				
Bygtingsdel	Utomhusplan				
Branntegning utført av: ROAR JØRGENSEN AS Postboks 3159, 3501 HØNEFOSSE, Tlf. 32 77 80 00					
Prosj.nr.	A1241	Dato	04.09.97	Sign.	vj
Tegn.nr.	810	Rev.		Sign.	
Målestokk	1:4000	Arketterelas	A3		

Søknad om tillatelse til tiltak

etter plan- og bygningsloven § 20-3, jf. § 20-1

Opplysninger gitt i søknad eller vedlegg til søknaden vil bli registrert i matrikkelen.

Rammetillatelse

Ett-trinns søknadsbehandling

Oppfylles vilkårene for 3 ukers saksbehandling, jf. § 21-7 annet ledd? Ja Nei

Erklæring om ansvarsrett for ansvarlig søker

Tiltaksklasse SØK

1

Foreligger sentral godkjenning? Ja Nei

Nullstill

Berører tiltaket eksisterende eller fremtidige arbeidsplasser? Ja Nei

Hvis ja, skal samtykke innhentes fra Arbeidstilsynet før igangsetting av tiltaket. Byggblankett 5177 med vedlegg.

Berører tiltaket byggverk oppført før 1850, jf. Kulturminneloven § 25, andre ledd? Ja Nei

Hvis ja, skal uttalelse fra fylkeskommunen foreligge før igangsetting av tiltaket.

Søknaden gjelder							
Eiendom/ byggsted	Gnr.	Bnr.	Festenr.	Seksjonsnr.	Bygningsnr.	Bolignr.	Kommune
	132	1					
	Adresse			Postnr.	Poststed		
	Østre Bolæren			3133	Duken		
Planlagt bruk/formål	☐ Bolig ☐ Fritidsbolig ☐ Garasje ☐ Annet:				Beskriv	Bygn.typekode (jf. s. 2)	
					Museum	641	
Tiltakets art pbl § 20-1 (flere kryss mulig)	Nye bygg og anlegg		☐ Nytt bygg *)	☐ Parkeringsplass *)	☐ Anlegg	☐ Veg	☐ Vesentlig terrenginngrep
	Endring av bygg og anlegg		☐ Tilbygg, påbygg, underbygg *)		☐ Fasade		
			☐ Konstruksjon	☐ Reparasjon	☐ Ombygging	☐ Anlegg	
	Endring av bruk		☒ Bruksendring	☐ Vesentlig endring av tidligere drift			
	Riving		☐ Hele bygg *)	☐ Deler av bygg *)	☐ Anlegg		
	Bygn.tekn. installasj.**)		☐ Nyanlegg *)	☐ Endring	☐ Reparasjon		
	Endring av bruks-enhet i bolig		☐ Oppdeling	☐ Sammenføyning			
	Innhegning, skilt		☐ Innhegning mot veg	☐ Reklame, skilt, innretning e.l.			
	Annet:		Beskriv Eldre (fra 1917 ombygd 1959 og senere) mil. stridsanlegg under bakkenivå, lukket siden				
			2002.Gjenåpner 36 % for omvisning og historisk formidling. Se følgebrev				

*) Byggblankett 5175 fylles ut og vedlegges. (Vedlegg gruppe A)

**) Gjelder kun når installasjonen ikke er en del av et større tiltak.

Vedlegg	Beskrivelse av vedlegg	Gruppe	Nr. fra – til	Ikke relevant
Opplysninger om ytre rammer og bygningsspesifikasjon for tiltaket (Byggblankett 5175)		A	1 – 1	☐
Dispensasjonssøknad (begrunnelse/vedtak) (pbl kap. 19)		B	1 – 3	☐
Nabovarsling (Kvittering for nabovarsel/Opplysninger gitt i nabovarsel/nabomerknader/kommentarer til nabomerknader)		C	-	☒
Situasjonsplan, avkjørselsplan bygning/eiendom		D	1 – 2	☐
Tegninger		E	1 – 4/5	☐
Redegjørelser/kart		F	1 – 1	☐
Erklæring om ansvarsrett/gjennomføringsplan		G	1 – 4	☐
Boligspefikasjon i Matrikkelen		H	-	☒
Uttalelse/vedtak fra annen offentlig myndighet		I	1 – 1	☐
Andre vedlegg		Q	1 – 4	☐

Erklæring og underskrift

Ansvarlig søker bekrefter at hele tiltaket belegges med ansvar, og dekker kravene i henhold av plan- og bygningsloven. En er kjent med reglene om straff og sanksjoner i pbl kap. 32 og at det kan medføre reaksjoner dersom det gis uriktige opplysninger. Foretaket forplikter seg til å stille med nødvendig kompetanse i tiltaket, jf. SAK10 kap. 10 og 11.

Ansvarlig søker for tiltaket			Tiltakshaver	
Foretak	Org.nr.		Navn	
Nøtterøy Konsulenttenester Dørdal AS	925 373 095		Tønsberg forsvarsforening	
Adresse			Adresse	
Smidsrødveien 75			Kalvetangveien 56	
Postnr.	Poststed		Postnr.	Poststed
3120	Nøtterøy		3132	Husøysund
Kontaktperson	Telefon	Mobiltelefon	Eventuelt organisasjonsnummer	
Marius Dørdal	47 37 75 24		897 537 982	
E-post			E-post	Telefon (dagtid)
post@nktd.no			halvard@online.no	91510970
Dato	Underskrift		Dato	Underskrift
4/4-22			5/4-22	
Gjentas med blokkbokstaver			Gjentas med blokkbokstaver	
Marius Dørdal			Halvard Asperheim	

Fakturaadresse	
Navn	
Adresse	
Postnr.	Poststed
Eventuelt organisasjonsnummer	

Bygningstyppekoder		
BOLIG		
Dersom bruksarealet til bolig er større enn bruksarealet til annet enn bolig, velges bygningstype kodet innen hovedgruppen "Bolig" (111–199). Ved valg av bygningstype velges den med størst andel av arealet innen hovedgruppen.		
<p>Enebolig</p> <p>111 Enebolig</p> <p>112 Enebolig med hybel/sokkelleilighet</p> <p>113 Våningshus</p> <p>Tomannsbolig</p> <p>121 Tomannsbolig, vertikaldelt</p> <p>122 Tomannsbolig, horisontaldelt</p> <p>123 Våningshus, tomannsbolig, vertikaldelt</p> <p>124 Våningshus tomannsbolig, horisontaldelt</p> <p>Rekkehus, kjedehus, andre småhus</p> <p>131 Rekkehus</p> <p>133 Kjede-/atriumhus</p> <p>135 Terrassehus</p> <p>136 Andre småhus med 3- boliger eller flere</p>	<p>Store boligbygg</p> <p>141 Stort frittliggende boligbygg på 2 et.</p> <p>142 Stort frittliggende boligbygg på 3 og 4 et.</p> <p>143 Stort frittliggende boligbygg på 5 et. eller mer</p> <p>144 Store sammenbygde boligbygg på 2 et.</p> <p>145 Store sammenbygde boligbygg på 3 og 4 et.</p> <p>146 Store sammenbygde boligbygg på 5 et. eller mer</p> <p>Bygning for bofellesskap</p> <p>151 Bo- og servicesenter</p> <p>152 Studenthjem/studentboliger</p> <p>159 Annen bygning for bofellesskap*</p>	<p>Fritidsbolig</p> <p>161 Hytter, sommerhus ol. fritidsbygg</p> <p>162 Helårsbolig som benyttes som fritidsbolig</p> <p>163 Våningshus som benyttes som fritidsbolig</p> <p>Koie, seterhus og lignende</p> <p>171 Seterhus, sel, orbu og lignende</p> <p>172 Skogs- og utmarkskoie, gamle</p> <p>Garasje og uthus til bolig</p> <p>181 Garasje, uthus, anneks til bolig</p> <p>182 Garasje, uthus, anneks til fritidsbolig</p> <p>Annen boligbygning</p> <p>193 Boligbrakker</p> <p>199 Annen boligbygning (sekundærbolig reindrift)</p>
ANNET		
Dersom bruksarealet ikke omfatter bolig eller bruksarealet til bolig er mindre enn til annet, velges bygningstype kodet innen "Annet" (211–840) ut fra hovedgruppen som samlet utgjør det største arealet. Ved valg av bygningstype velges den med størst andel av arealet innen hovedgruppen.		
<p>INDUSTRI OG LAGER</p> <p>Industribygning</p> <p>211 Fabrikbygning</p> <p>212 Verkstedsbygning</p> <p>214 Bygning for rensleanlegg</p> <p>216 Bygning for vannforsyning</p> <p>219 Annen industribygning *</p> <p>Energiforsyningsbygning</p> <p>221 Kraftstasjon (> 15 000 kVA)</p> <p>223 Transformatorstasjon (> 10 000 kVA)</p> <p>229 Annen energiforsyning *</p> <p>Lagerbygning</p> <p>231 Lagerhall</p> <p>232 Kjøle- og fryselager</p> <p>233 Silobygning</p> <p>239 Annen lagerbygning *</p> <p>Fiskeri- og landbruksbygning</p> <p>241 Hus for dyr/landbruk, lager/silo</p> <p>243 Veksthus</p> <p>244 Driftsbygning fiske/fangst/oppdrett</p> <p>245 Naust/redskapshus for fiske</p> <p>248 Annen fiskeri- og fangstbygning</p> <p>249 Annen landbruksbygning *</p> <p>KONTOR OG FORRETNING</p> <p>Kontorbygning</p> <p>311 Kontor- og administrasjonsbygning, rådhus</p> <p>312 Bankbygning, posthus</p> <p>313 Mediabygning</p> <p>319 Annen kontorbygning *</p> <p>Forretningsbygning</p> <p>321 Kjøpesenter, varehus</p> <p>322 Butikk/forretningsbygning</p> <p>323 Bensinstasjon</p> <p>329 Annen forretningsbygning *</p> <p>330 Messe- og kongressbygning</p> <p>SAMFERDSEL OG KOMMUNIKASJON</p> <p>Ekspedisjonsbygning, terminal</p> <p>411 Ekspedisjonsbygning, flyterminal, kontrolltårn</p> <p>412 Jernbane- og T-banestasjon</p> <p>415 Godsterminal</p> <p>416 Postterminal</p> <p>419 Annen ekspedisjon- og terminalbygning *</p> <p>Telekommunikasjonsbygning</p> <p>429 Telekommunikasjonsbygning</p>	<p>Garasje- og hangarbygning</p> <p>431 Parkeringshus</p> <p>439 Annen garasje-/hangarbygning *</p> <p>Veg- og trafikktilsynsbygning</p> <p>441 Trafikktilsynsbygning *</p> <p>449 Annen veg- og biltilsynsbygning *</p> <p>HOTELL OG RESTAURANT</p> <p>Hotellbygning</p> <p>511 Hotellbygning</p> <p>512 Motellbygning</p> <p>519 Annen hotellbygning *</p> <p>Bygning for overnatting</p> <p>521 Hospits, pensjonat</p> <p>522 Vandrer-/feriehytte</p> <p>523 Appartement</p> <p>524 Camping/uteiehytte</p> <p>529 Annen bygning for overnatting *</p> <p>Restaurantbygning</p> <p>531 Restaurantbygning, kafébygning</p> <p>532 Sentralkjøkken, kantinebygning</p> <p>533 Gatekjøkken, kioskbbygning</p> <p>539 Annen restaurantbygning *</p> <p>KULTUR OG UNDERVISNING</p> <p>Skolebygning</p> <p>611 Lekepark</p> <p>612 Barnehage</p> <p>613 Barneskole</p> <p>614 Ungdomsskole</p> <p>615 Kombinert barne- ungdomsskole</p> <p>616 Videregående skole</p> <p>619 Annen skolebygning *</p> <p>Universitets-, høyskole og forskningsbygning</p> <p>621 Universitet/høyskole m/auditorium, lesesal mv.</p> <p>623 Laboratoriebygning</p> <p>629 Annen universitets-, høyskole og forskningsbygning *</p> <p>Museums- og biblioteksbygning</p> <p>641 Museum, kunstgalleri</p> <p>642 Bibliotek/mediatek</p> <p>643 Zoologisk-/botanisk hage (bygning)</p> <p>649 Annen museums-/biblioteksbygning *</p>	<p>Idrettsbygning</p> <p>651 Idrettshall</p> <p>652 Ishall</p> <p>653 Svømmehall</p> <p>654 Tribune og idrettsgarderobe</p> <p>655 Helsestudio</p> <p>659 Annen idrettsbygning *</p> <p>Kulturhus</p> <p>661 Kino-/teater-/opera-/konsertbygning</p> <p>662 Samfunnshus, grendehus</p> <p>663 Diskotek</p> <p>669 Annet kulturhus *</p> <p>Bygning for religiøse aktiviteter</p> <p>671 Kirke, kapell</p> <p>672 Bedehus, menighetshus</p> <p>673 Krematorium/gravkapell/bårehus</p> <p>674 Synagoge, moske</p> <p>675 Kloster</p> <p>679 Annen bygning for religiøse aktiviteter *</p> <p>HELSE</p> <p>Sykehus</p> <p>719 Sykehus *</p> <p>Sykehjem</p> <p>721 Sykehjem</p> <p>722 Bo- og behandlingssenter</p> <p>723 Rehabiliteringsinstitusjon, kurbad</p> <p>729 Annet sykehjem *</p> <p>Primærhelsebygning</p> <p>731 Klinikk, legekontor/-senter/-vakt</p> <p>732 Helse-/sosialsenter, helsestasjon</p> <p>739 Annen primærhelsebygning *</p> <p>FENGSEL, BEREDSKAP O.A.</p> <p>Fengselsbygning</p> <p>819 Fengselsbygning *</p> <p>Beredskapsbygning</p> <p>821 Politistasjon</p> <p>822 Brannstasjon, ambulansestasjon</p> <p>823 Fyrstasjon, losstasjon</p> <p>824 Stasjon for radarovervåk. av fly-/skiptrafikk</p> <p>825 Tilfluktsrom/bunker</p> <p>829 Annen beredskapsbygning *</p> <p>830 Monument</p> <p>840 Offentlig toalett</p>
	*) eller bygning som har nær tilknytning til/ tjener slike bygninger	

Ref: E post 15 nov 2022 Nikola Petkovic

GBR 132/1

Svar på forhold vedr tilbakemelding på søknad om bruksendring

1. Oppdatert gjennomføringsplan

Gjennomføringsplan er oppdatert med mangler for

- Konstruksjonssikkerhet
- Fjerning av betongkappe kanon 4 og 3
- Kontroll av materiell som føres inn i anlegget

er iht. krav til standarder for formålet. Nødvendig tekniske krav (Datablad) blir innhentet og oppbevares av prosjektledelsen.

2. Ansvarsrett- og samsvarserklæringer

Ansvarsrett - og samsvarserklæringer er oppdatert iht. gjennomføringsplanen

3. Toalettforhold, rullestolbrukere

Som anført i søknaden er tilgang på vann ikke tilgjengelig i anlegget, da tilførsel og avløp er avstengt. Toaletter er tilgjengelig i administrasjonsbygget/museets resepsjon, samt toaletter montert på øya og driftet av kommunen.

Tilgjengeligheten til anlegget kan økes for rullestolbrukere ved at det monteres ramper, men vil begrenses av dørbredden som er 80 cm.

4. Fasadeendring

Fjerning av betongkappe for kanonene gjøres kun for kan 4 og 3 i første omgang, og vil utgjøre en «fasadeendring», i realiteten bringe tilbake opprinnelig fasade. Etter det en kan se vil dette arbeidet ikke påvirke der hvor rødlistede arter er avmerket på kartet. Disse er etter det en kan se heller ikke avmerket i terrenget med skilt.

Fasadeendring (fjerning av betongkappe) vil skje på østsiden av avmerket vei, ca 25 m rett ned av veien. En rødlistet art er avmerket på kartet ved veiens vestsiden, og kommer ikke i konflikt med arbeidet. Ved å sammenholde Situasjonsskart (vedlegg D2 og vedlegg B 3 Dispensasjonssøknad) og kart med avmerket rødlistede arter fremkommer de som utenfor det området som betongsaging vil bli gjort.

Imidlertid vil en merke av området/arten slik at den avskjermes. En kan ikke finne arten avmerket i terrenget.

5. Bygnings/rivnings avfall

Hele anlegget ble tømt da anlegget ble lagt ned. Øyas avfallssystem vil nyttes.

6. Kontroll av materiell som føres inn i anlegget

Den som er tildelt oppgaver har ansvar for å innhente tilbud på materiell som må

anskaffes, og at materiellet tilfredsstillende krav, eksempelvis branntekniske installasjoner gitt i Brannkonsept. Kravspesifikasjon/dokumentasjon skal følge materiellet og oppbevares hos prosjektledelsen. Dette gjelder alt materiell som «føres inn» i anlegget og som har kravspesifikasjon. Kontroll at materiell som anvendes ifm.

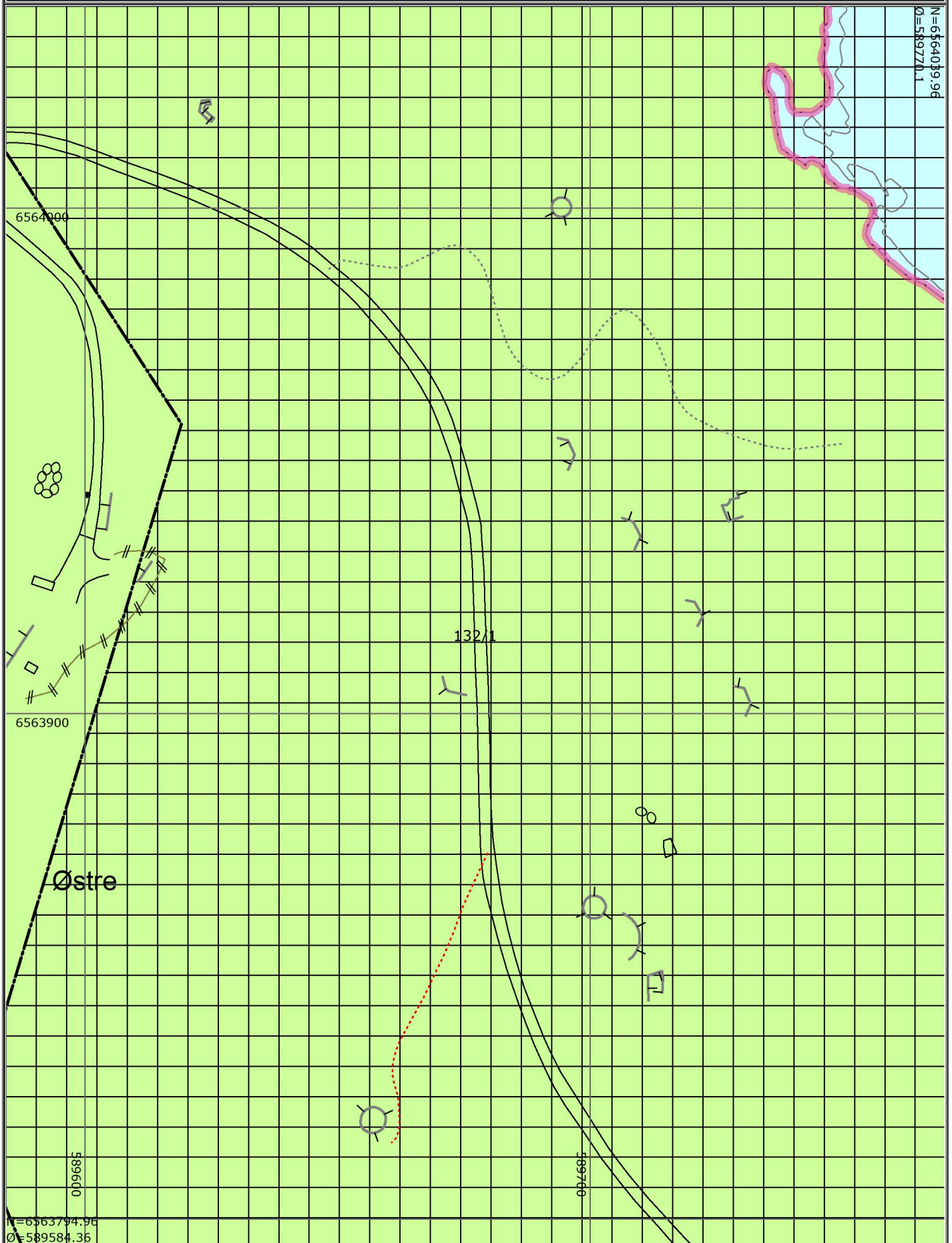
- renovering/montering av belysning/nødbelysning
- brannalarmkomponenter
- ventilasjon
- maling av dører
- smøring av låser/hengsler
- montering av skillevegger m/ sikkerhetsdører (2)

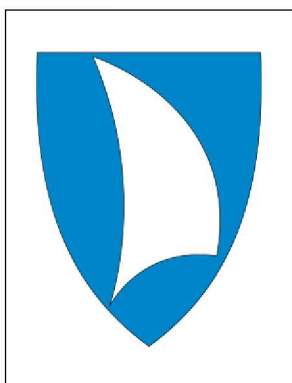
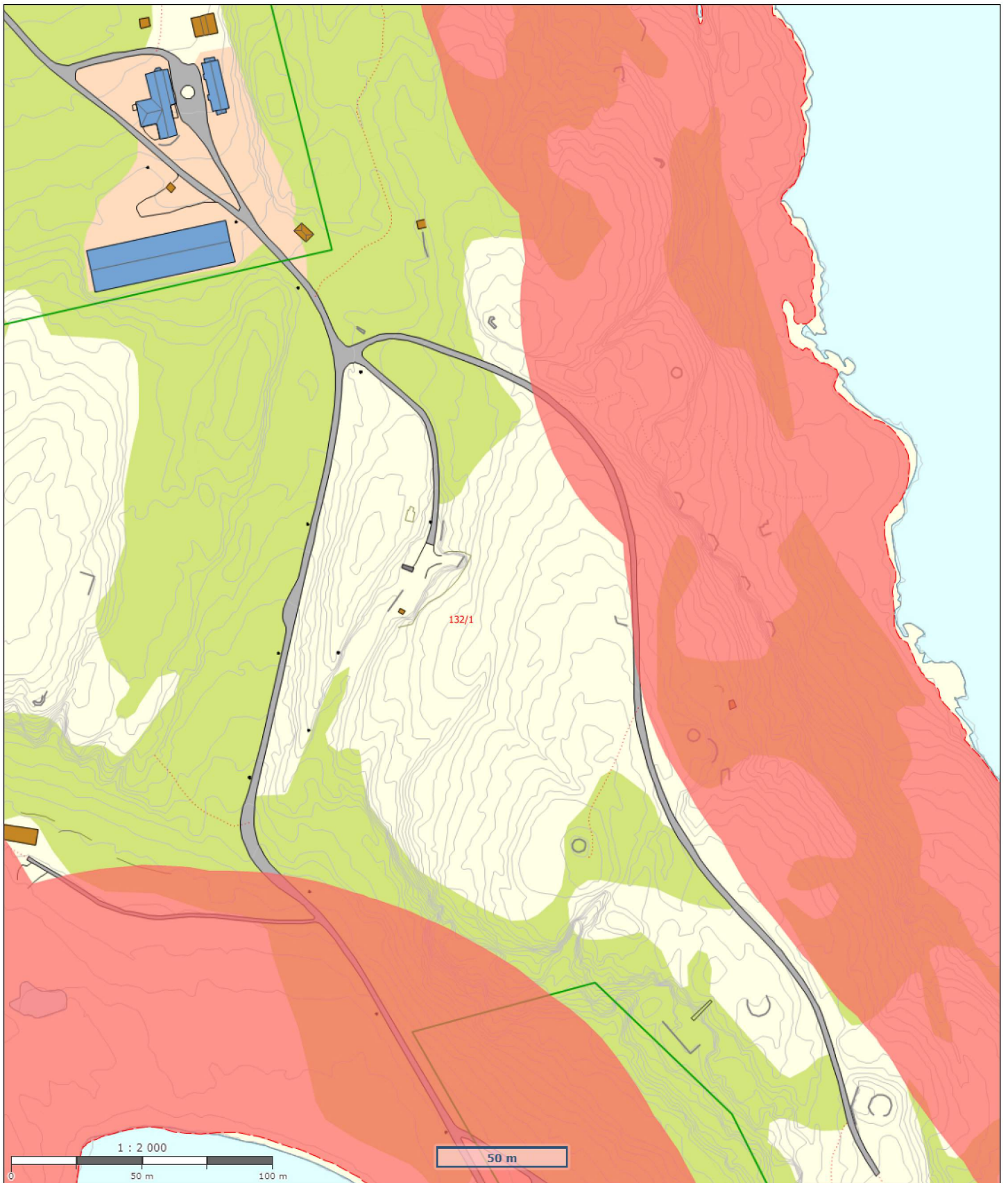
Prosjektledelsen utfører kontroll (se Prosjektbeskrivelse som er vedlagt)

Målestokk
1:1000

FÆRDER KOMMUNE

Det tas forbehold om feil i kartgrunnlaget.

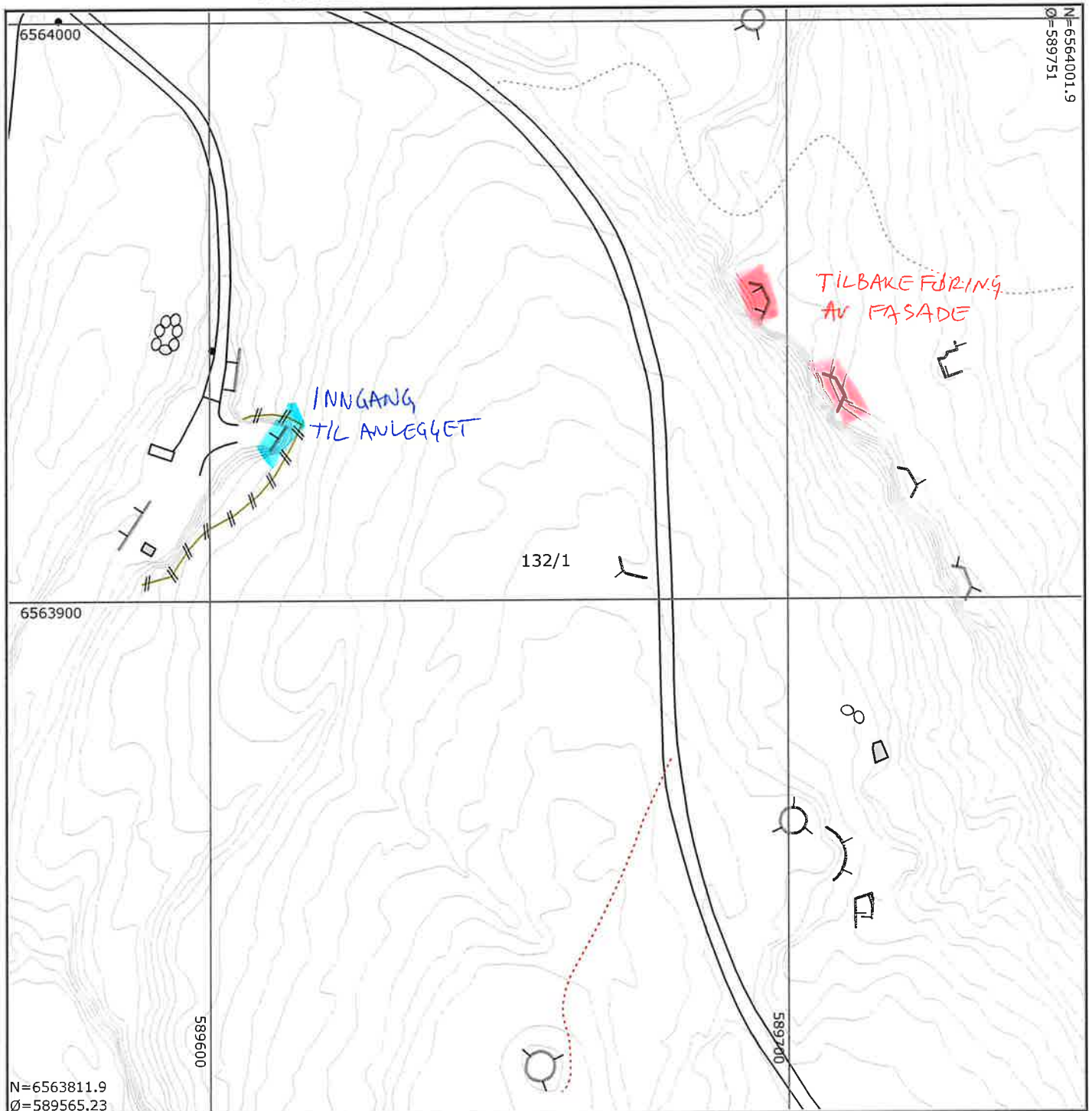

Kart med 100-metersbeltet

Målestokk: 1:2000
Dato: 1/3-2023
Format A4

FORENKLET SITUASJONSKART

©FÆRDER KOMMUNE

Adresse:

Dato: 1/3-2023

Gnr/Bnr/Fnr/Snr: 132/1/0/0

UTM32 Euref89

Målestokk 1:1000

Tegnforklaring:

— — —	Eiendomsgrense, anslått		Mur
— — —	Eiendomsgrense, nøyaktig		Gjerde
— — —	Vannledning		Hekk
— — —	Overvannsledning		Bygg takkant - nøyaktig beliggenhet
— — —	Avløp felles		Bygg fasadeliv - anslått beliggenhet
— — —	Spillvann		Bygg fasadeliv - nøyaktig beliggenhet

Kontroller målestokk, rutenettet skal være 10cm x 10cm. Det tas forebehold om eventuelle feil eller mangler i kartet.

Fra: Fredlund, Øivind <oivind.fredlund@statsforvalteren.no>
Sendt: tirsdag 21. mars 2023 15:05
Til: #Færder Kommune postmottak
Kopi: Sjømæling, Anne
Emne: Foreløpig tilbakemelding - Til uttalelse - dispensasjon - Færder - 132/1 - Østre Bolæren - bruksendring - tilbakeføre fasade

Det vises til brev 1. mars 2023 med vedlegg fra Færder kommune.

Saken gjelder bruksendring av militært stridsanlegg og tilbakeføring av fasade på eiendommen gbnr. 132/1, Østre Bolærne, Færder kommune. Etter det vi forstår ligger tiltaket i Færder nasjonalpark, men vi kan ikke se at søknaden er behandlet av Færder nasjonalparkstyre etter verneforskriften.

Vi legger til grunn at tiltaket behandles etter verneforskriften først, jf. naturmangfoldloven § 48 tredje ledd, og at saken deretter påny kan forelegges oss til uttalelse.

Med vennlig hilsen
Øivind Fredlund
seniorrådgiver

Telefon: 33 37 23 66

E-post: oivind.fredlund@statsforvalteren.no

Web: www.statsforvalteren.no/vt